

Romantik İlişkilerde Sosyal Medya Kullanımı: Nitel Bir Araştırma

Social Media Use In Romantic Relationships: A Qualitative Research

Gül Esra ATALAY • Yağmur TANRIVERDİ • Yıldız ARICI

Araştırma Makalesi | Research Article

Başvuru | Received: 30.01.2024 ■ Kabul | Accepted: 15.04.2024

ÖZ

Sosyal medya platformlarının yaygınlaşması, insan ilişkilerinin birçok yönünün bu dijital platformlar üzerinden yürütülmesine yol açmıştır. Romantik ilişkiler de bu değişimden etkilenen alanlardan biridir. Sosyal medya, flört aşamasındaki çiftlerin birbirleriyle iletişimini kolaylaştırırken; duygusal ilişkileri pekiştirmek, beslemek ve özel anları diğer kullanıcılarla da paylaşarak kutlamak gibi etkileşimleri de sağlamaktadır. Mobil uygulamalar ve mesajlaşma platformları sayesinde çiftler, fiziksel mesafelere rağmen kesintisiz iletişim kurabilmekte ve günlük yaşantılarını paylaşabilmektedir. Diğer taraftan; sosyal medya üzerinden kurulan iletişimin kıskançlık, güven sorunları ve partneri kontrol etme eğilimi gibi problemlere yol açarak romantik ilişkiler üzerinde olumsuz etkileri olduğu da gözlemlenmektedir. Bu kapsamda çalışmada romantik ilişkilerde sosyal medya kullanımının irdelenmesi amaçlanmıştır. Bu nitel çalışmada Türkiye'de sosyal medya kullanan 18 yaş üstü kadın ve erkek toplam 16 kişiyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular kod ve kategoriler aracılığı ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucu partnerlerin sosyal medya kullanımına ilişkin düşünceleri etkileşim, takipleşme vb. yönlerden ele alan dokuz farklı kategoriye ulaşılmıştır. Sonuçlar sosyal medya kullanımının romantik ilişkileri, kıskançlık, ihmal, gözetim gibi farklı açılardan etkileyen bir faktör olduğunu ve ilişkinin ciddiyet düzeyini dair bir gösterge olarak algılanabildiğini göstermiştir. Türkiye'deki benzer çalışmaların az sayıda olduğu ve genellikle sosyal medya bağımlılığıyla ilişkilendirildiği göz önüne alındığında; bu araştırmanın sosyal medyanın romantik ilişkiler üzerindeki etkisini daha kapsamlı bir şekilde ele alarak alana katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Romantik ilişki, Sosyal Medya, Sosyal Medya ve Kıskançlık, Sosyal Medya ve Gözetim, Sosyal Medyanın Çiftlere Etkisi.

ABSTRACT

The increase in social media platforms has led to many aspects of human relations experienced through these digital platforms. Romantic relationships are also one of the areas affected by this change. While social media makes it easier for couples in the dating phase to communicate, it also provides interactions such as reinforcing and nurturing emotional relationships and celebrating special moments by sharing them with other users. Mobile applications and messaging platforms allow couples to communicate uninterruptedly and share their daily lives despite physical distances. On the other hand, it is also observed that communication established through social media negatively affects romantic relationships by causing problems such as jealousy, trust issues, and the tendency to control the partner. In this context, the study aimed to examine the use of social media in relationships. In this qualitative research focusing on the use of social media in romantic relationships, in-depth interviews were conducted with 16 people, men and women over 18, who use social media in Turkey. The findings were analyzed through codes and categories. As a result of the analysis, partners' thoughts about social media usage, interaction, following, etc., nine different categories covering different aspects have been reached. Findings have shown that social media use is a factor that affects romantic relationships in different aspects, such as jealousy, negligence, and digital surveillance, and can be perceived as an indicator of the seriousness of the relationship. Considering that similar studies in Turkey are few and are generally associated with social media addiction, this research is expected to contribute to the field by addressing the impact of social media on romantic relationships more comprehensively.

Keywords: Romantic Relationship, Social Media, Social Media and Jealousy, Social Media and Surveillance, The Effect of Social Media on Couples.

Giriş

Sosyal medya mecralarının yaygınlaşmasıyla birlikte günlük insan ilişkilerinin hemen hemen her yönü bu uygulamalardan yürütülmeye başlanmıştır. Bu mecralarda gerçekleşen sosyal karşılaşmalar ve etkileşimler, yüz yüze iletişim deneyimlerini de etkilemekte, değiştirmekte ve dönüştürmektedir. Romantik ilişkiler de buna dahildir. Flört aşamasında ya da süreklilik arz eden bir ilişki içerisinde bulunan bireyler, bu mecralar yoluyla birbirlerini takip etmekte, karşı taraf hakkında daha fazla bilgi edinmekte ve iletişim kurmakta ve sosyal medya mecralarında bu ilişkileri sürdürmektedirler. Sosyal medyanın romantik ilişkiler üzerindeki etkisi hem olumlu hem de olumsuz olabilmektedir.

Sosyal medya ve mobil uygulamaların neredeyse kesintisiz kullanımı sayesinde çiftler arasındaki iletişim ve etkileşim kolaylaşmaktadır. Mesajlaşma uygulamaları, fotoğraf ve video paylaşımları, görüntülü görüşme gibi özellikler fiziksel mesafe engelini aşarak ilişkilerin sürdürülmesine imkân tanıyabilmektedir. Günlük olayları paylaşmak, sevgi ve ilgi göstermek ve görmek, varlığını onaylamak, takdir görmek ve göstermek, özel anları kutlamak gibi duygusal ilişkileri besleyen etkileşimler bu mecralar aracılığıyla kolaylıkla mümkün olmaktadır. Diğer taraftan; sosyal medyanın romantik ilişkiler üzerinde, kıskançlık ve güven sorunları, partneri kontrol etme ve bu mecralardan kurulan iletişimlerde yanlış anlaşılmanın ortaya çıkması gibi olumsuz etkileri de olabilmektedir.

Sosyal medya kullanımının romantik ilişkilere etkisini ele alan bu çalışma, Türkiye’de sosyal medya kullanan bireylerin bu mecralardaki aktivitelerinin ilişkilerini nasıl etkilediği hakkındaki görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmanın teorik çerçevesini, birbirleriyle ilişkili olacak şekilde “Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı”, “İlişkisel Diyalektik Kuramı” ve “Sosyal Karşılaştırma Kuramı” oluşturmaktadır.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, veriler son 1 yıl içerisinde romantik bir

ilişki yaşamış 18 yaş üstü kadın ve erkek toplam 16 sosyal medya kullanıcısı ile gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Günümüzde sosyal medya platformlarının popülerliği ve kullanım yaygınlığı göz önüne alındığında hem bireysel hem de toplumsal bir etkisi olduğu açıkça görülmektedir. Bu sebeple sosyal medyanın romantik ilişkiler üzerinde de çeşitli dinamikler açısından etkileri olduğu yapılan araştırmalarla kanıtlanmıştır. Bu doğrultuda mevcut araştırmanın sonuçlarının hem bireysel ve toplumsal açıdan sosyal medyanın ilişkilere etkisinin anlaşılmasında hem de sonraki akademik çalışmalara kaynaklık etmesi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Türkiye’de bu konuda yapılan çalışmalara bakıldığında sosyal medya kullanımının romantik ilişkiler üzerindeki etkisi üzerine sınırlı sayıda araştırma olduğu ve bu araştırmaların da sıklıkla sosyal medya bağımlılığı ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu bağlamda, yürütülecek bu çalışma, konuyu daha geniş bir perspektiften ele alan keşfedici nitelikte bir araştırma özelliği taşımaktadır ve alana katkı sağlaması beklenmektedir.

Teorik Çerçeve

Romantik ilişkilerde sosyal medya kullanımına yönelik yürütülen bu çalışmanın teorik çerçevesini, birbirleriyle ilişkili olacak şekilde “Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı”, “İlişkisel Diyalektik Kuramı” ve “Sosyal Karşılaştırma Kuramı” oluşturmaktadır.

Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı

Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımına göre, kişiler beklentileri ve ihtiyaçları doğrultusunda hangi iletişim araçlarını nasıl kullanacaklarına karar verebilmektedir. Böylece kişiler ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılayacağını düşündükleri medya araçlarından bu doğrultuda yararlanmaktadır. Kuram ilk olarak geleneksel medya ve kullanıcılar arasındaki ilişkiyi açıklamak için ortaya çıksa da günümüzde geline nokta yeni medya araçları ve kullanıcılar arasındaki ilişkileri anlamlandırmak için de kullanılmaktadır (Dainton & Stokes, 2015). Günümüzde sosyal medya platformlarının yaygın kullanımı göz önüne alındığında, kullanımlar ve

doyumlar yaklaşımının öne sürdüğü ihtiyaçların karşılanması durumunun daha olası hale geldiği söylenebilmektedir. Sosyal medya platformlarının kullanıcılara sunduğu çeşitli etkileşim olanakları aracılığı ile kişiler beklentilerine yönelik olarak bu platformları kullanabilmektedir (Güngör, 2022: 130-134).

Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bireysel bazda ele alınabileceği gibi, romantik ilişkiler üzerinden de ele alınabilmektedir. Romantik ilişki içerisindeki partnerlerin sosyal medya platformlarını hangi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullandığı ve buna bağlı olarak da hangi etkileşimlere girdiği, romantik ilişkilerin dinamiklerini etkileyen faktörlerden biri olarak değerlendirilebilmektedir. Buradan yola çıkarak romantik ilişki içerisindeki kişilerin sosyal medya kullanımlarında hangi gereksinimlere sahip olduğu, bu gereksinimleri hangi etkileşimler/ paylaşımlar üzerinden karşıladıkları ve bu durumun ilişkilerine yansımalarını anlamak amacıyla kullanımlar ve doyumlar kuramından yararlanılmaktadır.

İlişkisel Diyalektik Kuramı

Çalışmanın teorik çerçevesini oluşturan bir diğer kuram olarak ilişkisel diyalektik kuramı (relational dialectics theory), temel olarak bir ilişki içerisindeki kişilerin benimsedikleri iletişim modelini, kişilerin yaşadıkları çatışmalar üzerinden açıklamaktadır. İlişkisel diyalektik kuramına göre, ilişki içerisindeki iletişimin başarılı bir şekilde yürütülüp yürütülememesine bağlı olarak ilişki içerisinde kaçınılmaz çatışmalar yaşanabilmektedir (Fox vd., 2014; Arikewuyo vd., 2022). İlişkisel diyalektik kuramı yaşanan fikir ayrılıklarını kapsayan “çelişki”, farklı fikirlere rağmen ilişki içerisinde ortak varılan bir noktayı kapsayan “bütünlük”, ilişkinin yaşayabileceği farklı dönemleri tanımlayan “süreç” ve ilişki süresine bağlı olarak gelişen davranışları ve anlayışı kapsayan “alışkanlık” olmak üzere dört başlıkta kategorize edilmektedir. Romantik ilişkilerde sosyal medya kullanımı konusu göz önüne alındığında, özellikle “çelişki” ve “alışkanlık” kategorilerinin partnerlerin deneyimlerini açıklamak için anlamlı olduğu düşünülmektedir. Örneğin, “çelişki” kategorisi, romantik ilişki

içindeki partnerlerin düşüncelerinin çelişmesi ve bu durumun ilişkide yarattığı çatışmaya odaklanmaktadır. Sosyal medya kullanımı üzerinden ele alındığında, partnerlerden biri sosyal medyada yaptığı bir paylaşımı ve/veya etkileşimi oldukça olağan karşılarken, diğer partnerin bunu onaylamaması ve sonuç olarak ilişkiye yansıyan problemler kuramın “çelişki” başlığı altında incelenebilmektedir. Yürütülen bu çalışma ile doğrudan bağlantı kurulabilecek bir diğer kategori olan “alışkanlık” ise, partnerlerin uzun süren bir ilişki dolayısıyla birbirlerinin davranışlarına alışma ve daha toleranslı olma durumunu açıklamaktadır. Sosyal medya kullanımı açısından değerlendirildiğinde, daha uzun ilişki içerisindeki kişilerin daha kısa süre ilişki içerisinde olan kişilere kıyasla ilişkilerinde yaşanan olumlu ve olumsuz sosyal medya deneyimlerine bakış açılarını anlamlandırma konusunda “alışkanlık” kategorisinin açıklayıcı olabileceği düşünülmektedir (Baxter, 2004; Arikewuyo vd., 2022). Literatüre bakıldığında da partnerlerin sosyal medya kullanımına bağlı olarak çeşitli sosyal medya deneyimlerinin ilişkilerine yansıdığı ve bu deneyimlere bağlı olarak ilişkilerde bir çatışma yaşanmasına sebep olduğu görülmektedir. Sonuç olarak bu kuramın çalışmanın teorik çerçevesi kapsamında ele alınmasının sebebi, romantik ilişki içerisindeki kişilerin farklı gereksinimlerini karşılamak amacıyla girdikleri sosyal medya etkileşimlerinin ve/veya paylaşımlarının, ilişkide yaratabileceği çatışmaları daha iyi anlamlandırabilmektir.

Sosyal Karşılaştırma Kuramı

Çalışmanın teorik çerçevesini oluşturan bir diğer kuram olan sosyal karşılaştırma kuramı, kişilerin başka kişiler hakkında bir bilgi edinmesi sonucunda bu bilgileri kendi hayatları ile eşleştirdiğini ve sonrasında bu eşleştirmelerden yola çıkarak kendilerine yönelik olumlu ve olumsuz yargılarda bulduklarını öne sürmektedir (Festinger, 1954; Coyne vd., 2017). Yapılan araştırmalara bakıldığında, sosyal medya paylaşımlarının hem bireylerde hem de romantik ilişkiler üzerinde kendi ilişkilerinin durumuna yönelik olumlu ve/veya kıskançlık veya kıyaslama sonucu ilişkiden duyulan

memnuniyetsizlik gibi olumsuz etkileri olduğuna yönelik çalışmalar görmek mümkündür (Saslow vd., 2013; McDaniel vd., 2017; Muise vd., 2009; Coyne vd., 2017). Dolayısıyla romantik ilişkilerde sosyal medya kullanımını araştırmayı amaçlayan bu çalışma kapsamında, romantik ilişki içerisindeki kişilerin diğer çiftlerin paylaşımlarından nasıl etkilendiklerini anlamlandırabilmek amacıyla sosyal karşılaştırma kuramından yararlanılması faydalı görülmektedir.

Romantik İlişkiler ve Sosyal Medya

“Romantik ilişki” kavramını kişiler arasındaki fiziksel, zihinsel, duygusal, psikolojik çekim dinamiklerini içeren karşılıklı bir ilişki türü olarak tanımlamak mümkündür (Conley vd., 2013; Arikewuyo vd., 2021). Romantik ilişki, kişilerin içten gelen samimi ve yoğun duyguları karşılıklı olarak barındırarak, ayrılmaları durumunda hassasiyet göstermeleri, duygusal olarak üzülmeleri, özlem duymaları ve yalnızlık hissetmeyi bünyesinde barındıran bir ilişki türü olarak da tanımlanabilir (Kaya, 2022).

Aile, arkadaşlık ve tanıdık ilişkilerinin yanı sıra romantik ilişkiler de internet ortamının dinamikleri tarafından etkilenip şekillenmektedir (Sinclair & Wright, 2009: 1545). Bunun sebebi olarak bir romantik ilişkinin yalnızca iki kişiyi kapsamaktan ziyade ilişkiyi pozitif ve/veya negatif biçimde etkileyebilen aile, arkadaşlar ve tanıdıklar gibi birçok başka insanı içermesi ve sosyal medyanın da bu kişilerle birebir iletişim imkanını daha kolay hale getirmiş olması gösterilebilir (Etcheverry vd., 2013).

Sosyal medya platformlarını, kullanıcılarına çeşitli şekillerde içerik oluşturma, paylaşma ve diğer kullanıcılarla etkileşime girme imkânı sağlayan internet platformları olarak tanımlamak mümkündür (Abbasi, 2018). Teknolojik gelişmelerin ilerlemesiyle ve bu gelişmelerin her alana etki etmesiyle birlikte sosyal medya platformları da bu değişimden etkilenmiştir ve buna bağlı olarak platform sayısı da giderek artmaktadır. 2023 yılı için geçerli olmak üzere Facebook, Twitter ve Instagram en popüler sosyal medya platformlarıdır ve Facebook'un aylık aktif kullanıcı sayısının

yaklaşık 3 milyar, Instagram'ın 2 milyar ve Twitter'ın 560 milyona yakın olduğu görülmektedir (Statista, 2023).

Günümüzde sosyal medya, etkili bir iletişim aracı olarak popülerliğini sürdürmekte ve sosyal ilişkileri doğrudan veya dolaylı olarak etkilediği gözlenmektedir. Sosyal medyanın etkileşimli yapısı, romantik ilişkilerin yapısını değiştirip dönüştürmektedir. Söz konusu etkileşim ve iletişim olanaklarının romantik ilişkiler üzerinde pozitif etkileri olsa da bu konudaki çalışmalar olumsuz etkilerin daha fazla olduğunu düşündürmektedir. Dolayısıyla bu konudaki çalışmalara değinmek gereklidir.

Sosyal Medyanın Romantik İlişkilere Olumsuz Etkileri

Sosyal medyanın romantik ilişkilere etkilerini sorgulayan literatür incelendiğinde en popüler konulardan biri olduğu görülen kıskançlık; insanların doğumdan ölüme kadar devam eden yaşam yolculuğunda deneyimleyebildiği veya tanık olduğu duygusal, davranışsal, düşünsel boyutları olan bir kavramdır (Aydın & Uzun, 2021: 7885). Kıskançlık; bir kimse bir üstünlük gösterdiğinde veya sevilen birisinin, başkası ile ilgilendiği kanısına varıldığında takınılan olumsuz tutum, güncülük, hasetçilik, hasetlik, hasutluk olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2023). Romantik ilişkilerde kıskançlık, akla gelen ilk kıskançlık türlerinden biridir. Romantik kıskançlık, kişi için önemli görülen bir ilişkinin bitmesine ya da zarar görmesine neden olabilecek gerçek ya da hissedilen olası bir tehdit nedeniyle verilen olumsuz karmaşık tepki olarak tanımlanabilir (Tortamış, 2014: 16).

Sosyal medya kullanımının popülerleşmesi ile birlikte eski partnerlere veya yeni kişilere kolay erişim sağlanarak iletişim ve etkileşim kurulması durumu çiftler arasında güven sorunları gibi daha önce sık yaşanmayan yeni sorunların ortaya çıkmasına yol açmıştır (Noller & Elphinston, 2011) Bireyler hâlihazırda devam eden ilişkilerini sürdürürken, bir yandan da sosyal medya platformlarını diğer kullanıcılarla veya eski

partnerleriyle iletişim kurma amacıyla aktif olarak kullanmaya devam edebilirler ve bu durum ikili ilişkilerde sadakatsizlik, güvensizlik, kıskançlık gibi negatif sonuçlara yol açabilir (Yacoub vd., 2018).

Araştırmalar bireylerin partnerlerinin sosyal çevresiyle ilgili bilgiye erişimlerinin artmasının, kıskançlık hissinin tetikleyebileceği durumların ortaya çıkmasına sebep olabileceğini göstermektedir. Kıskançlığı tetikleyebilecek durumlar partnerin başka bir kişiye ilgi göstermesi, başka bir kişinin partnere ilgi göstermesi, partnerin önceki partnerleri hakkında konuşması veya etkileşimi ve partnerin belirsiz hareketleri olmak üzere dört ana kategoride incelenmektedir (Sheets vd., 1997). Bu bilgidan yola çıkarak günümüzdeki sosyal medya platformları ve olanakları göz önüne alındığında, kurulan veya kurulabilecek iletişimlerin çiftler arasında yaratabileceği kıskançlık önemli bir problem olarak görülmektedir. Muise ve diğerleri (2009) tarafından yapılan ve 308 öğrencinin katılımıyla yürütülen bir araştırma Facebook'un romantik ilişkiler üzerinde kıskançlığı tetikleyen bir etkisi olduğunu göstermiştir. Yapılan bir başka araştırma ise yine Facebook'un romantik ilişkiler üzerinde kıskançlık tetikleyici bir etkisi olduğunu ve romantik ilişkileri olumsuz yönde etkileyen bir sosyal medya platformu olduğunu göstermiştir (Noll vd., 2011).

Sadakat çiftler tarafından üzerinde anlaşmaya varılan güvenin ihlal edilmemesi olarak tanımlanmaktadır. Diğer taraftan; ilişkiye dahil edilen diğer bir kişiyle; belirli süreli yaşanan aşk ilişkisi, geçici süreli cinsel ilişki; duygusal yakınlığa dayalı ilişki, özgüven ve benlik saygısını artırmaya yönelik flörtlere ya da çiftlerin birbirine yalan söyleme hareketlerinin aldatma sayılıp sayılmayacağı konusunda fikir birliği olmadığı gibi, tanım, eşlerin her ikisinin mi yoksa yalnızca birinin mi aldattığı, aldatmanın cinsellikle mi duygusallıkla mı ilişkili olduğu, aldatmanın gizli olup olmadığı gibi farklı değişkenlerden de etkilenmektedir (Kurtuluş & Ayan, 2023).

Sosyal medya kullanımı sonucu çiftlerin birbirleri ile iletişimlerinin azalması veya kopması,

sorunların paylaşılmaması, duyguları bastırmak ve bastırılan duyguları sonradan dışarıya vurmak gibi problemler, partnerlerin birbirine karşı duydukları güvenlerinin azalmasına ve aidiyet duygularının zedelenmesine neden olabilmektedir (Kaya, 2022).

Sosyal medyanın, ilişkiler üzerindeki etkileri arasında yer alan bir diğer dinamik bağımlılık ve bu bağımlılığın ilişki üzerindeki etkisi olarak görülmektedir. Bağımlılık kavramı genellikle zararlı maddeler veya alkol kullanımı ile ilişkilendirilse de son yıllarda yürütülen araştırmalar internet kullanımının yanı sıra sosyal medya platformları ve video oyunları ile geçirilen vakit gibi teknolojik rutinlerin de diğer bağımlılıklarla aynı etkileri yarattığını ve bu belirtilen durumlarda da "bağımlılık" kavramının kullanılabileceğini öne sürmektedir (Griffiths vd., 2014: 122-125; Baltacı, 2019). Teknolojik bağımlılıklar genellikle bağımlılığın bir alt grubu olarak kabul edilir ve teknolojik bağımlılığın kişinin ilişkileri de olmak üzere çeşitli perspektiflerden negatif bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir (Noller vd., 2011).

Sosyal medya kullanımının "sağlıksız" olarak tanımlanabilmesi için, kişinin günlük yaşamını negatif etkileyecek bir seviyede, kontrolsüz, mantık dışı ve aşırı bir kullanım durumunun mevcut olması gerekmektedir. Sağlıklı olarak değerlendirilen süreyi geçen sosyal medya kullanımı sonucunda, kullanıcılarda bir sosyal medya bağımlılığı geliştiği ve bu durumun da romantik ilişkiler de dahil olmak üzere kişilerin yaşamlarını direkt olarak etkilediği belirtilmektedir (Griffiths & Kuss, 2017). Bireylerin sosyal medyayı aşırı sayılabilecek bir seviyede kullanması ve normalden daha fazla zaman ayırması romantik ilişkiyi negatif yönde etkileyebilmektedir (Halpern vd., 2017). Bireylerin sosyal medya platformlarında vakit geçirme dürtülerinin çok yoğun olmasının ve buna bağlı olarak da sosyal medyada geçirdikleri vakit üzerindeki kontrollerini kaybetmelerinin, romantik partnerleri de dahil olmak üzere tüm ilişki dinamiklerini etkilediği gözlemlenmiştir (Satici vd., 2023). Sosyal medya bağımlılığın ilişkiler üzerinde yaratmış olduğu bu negatif etkinin daha spesifik bir sebebi olarak, Ahmetoglu ve diğerlerinin

(2010) de araştırmalarında belirtmiş olduğu üzere; sağlıklı bir romantik ilişki sürdürebilmenin temel iki bileşeni olarak tanımlanan kişilerarası iletişim ve ilginin, bağımlılık durumunda ortadan kalkması gösterilebilmektedir. Bu sebeple, sosyal medya platformlarında normalden daha fazla zaman geçirmek ve bu yönde bir bağımlılık geliştirmek, kişilerin romantik ilişkisinde ciddi sorun teşkil eden problemler arasında sayılmaktadır (Nongpong & Charoensukmongkol, 2016).

Romantik ilişki içerisindeki bireylerin sosyal medyada çok uzun vakit geçirmelerinin ilişkileri üzerinde sadakatsizlik, doyumsuzluk ve hatta daha saldırgan bir tavıra sahip olmak gibi romantik ilişkiye tehdit oluşturan çeşitli negatif etkilere sebep olduğu görülmektedir (Halpern vd., 2017; Arikewuyo vd., 2021). Bunun bir sebebi olarak sosyal medya platformlarında geçirilen vaktin artması ve aşırıya kaçması durumunun, ilişki içerisindeki kişilere alternatif bir romantik partner bulma olanağı sunması ve bu durumun da ilişkilerde dikkat dağıtıcı bir etkiye sahip olduğu gösterilmektedir (Abbasi & Alghamdi, 2018).

Teknolojinin gelişimi ve dijitalleşmenin artması ile bireyler; gerçek ve fiziki dünyada olduğu gibi sosyal medya platformlarını da içeren sanal dünyada da kendilerini ifade etmektedirler. Böylece insanların gerçek kimliklerinin yanı sıra sanal kimlikleri de oluşmaktadır. İnsanlar bu sanal kimliklerini sosyal ağlar ve “sosyal medya” vasıtasıyla diğer insanlarla paylaşmaktadır (Dursun & Barut, 2016: 535-548).

Romantik ilişki içerisinde olan çiftler, sosyal medyada yapılan paylaşımlar ile ilişkilerini diğer insanlara göstererek yaşama eğilimi göstermektedirler. Sosyal medya kullanımının günlük yaşamlarının bir parçası haline gelmesi ile çiftler, sosyal medyayı ilişkilerini diğer insanlara duyurmak için kullanmanın yanı sıra ilişki içerisinde buldukları partnerlerini gözetlemek, kontrol etmek, denetlemek ve haklarında bilgi almak için de kullanılmaktadırlar (Alikılıç vd., 2019).

Sosyal medyanın romantik ilişkiler üzerinde bir başka etkisi olarak çiftlerin birbirlerinin sosyal

medya paylaşımlarını, beğenilerini ve/veya yorumlarını yakından takip etmeleri ve buna bağlı olarak ilişkilerini pozitif veya negatif yönde etkileme potansiyeli olan çıkarımlar yapmaları gösterilebilir (Young vd., 2017).

Sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla beraber romantik ilişki içerisinde olan kişilerin platformlarda yaptıkları paylaşımlarda birbirlerine ne sıklıkla ve ne şekilde yer verdikleri de ilişkiyi etkileyen dinamiklerden biri olarak görülmektedir. Yapılan araştırmalar, kullanıcıların yaklaşık olarak %70'inin romantik ilişkileriyle alakalı bir Facebook postu veya durumu paylaştığını ve ilişkilerinden memnun hissetmeleri durumunda partnerlerini içeren bir profil fotoğrafı tercih ettiğini ve/veya karşı tarafın profiline yorum yaptığını göstermektedir (Papp vd., 2012; Saslow vd., 2013; Orosz vd., 2015; Toma & Choi, 2015; Krueger & Forest, 2020).

Bir başka popüler platform olan Instagram'da da 22 milyona yakın gönderinin “couplegoals” (aranılan/hedeflenen ilişki) etiketiyle paylaşıldığı bilinmektedir (Hughes vd., 2021). Bu paylaşımların yapılmasının ve bir romantik ilişki içerisinde bulunduğu aktif olarak belirtilmesinin sebebi olarak romantik ilişki içerisinde olan kişilerin, ilişkilerini sosyal medya platformlarındaki kullanıcılardan ve eski partnerlerden koruma refleksleri olarak gösterilebilir (Linardatos & Lydon, 2011; Krueger vd., 2020).

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik yaklaşım temel alınmış olup araştırmaya esas olan veriler derinlemesine görüşme tekniği ile toplanmıştır. Fenomenolojik yaklaşım, katılımcıların bireysel deneyimlerini baz almaktadır ve böylece kişilerin spesifik bir olay üzerine tutumlarını ve algılarını derinlemesine anlamayı hedeflemektedir (Creswell, 1998). Fenomenolojik yaklaşımı benimseyen araştırmalarda asıl odak noktası yaşanan olayları doğrudan ele almak yerine, bu olayların kişilerin deneyimlerini ve bilinç yapılarını şekillendirici etkisi üzerinde durulmaktadır (Wertz, 2005; Bayram, 2021)

Derinlemesine görüşme, araştırılan konunun bütün boyutlarını kapsayan, daha çok açık uçlu soruların sorulduğu, katılımcılarla birebir görüşerek bilgi toplanmasına ve detaylı cevapların alınmasına imkân veren bir veri toplama tekniğidir. Karşıdaki kişinin duygu, bilgi, tecrübe ve gözlemlerine görüşme yoluyla ulaşılır (Tekin, 2006). Bu çalışmada 18 yaş üstü, son bir yılda romantik bir ilişki yaşamış kadın ve erkek toplam 16 kişi ile yüz yüze gerçekleştirilen görüşmelerde 15 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. Sorular önceki araştırmalardan ve literatürden esinlenilerek oluşturulmuştur. Görüşmenin seyrine göre araştırmacılar katılımcılara ek sorular yöneltmiştir. Araştırma kapsamında görüşmeler 06 Haziran 2023 ile 24 Temmuz 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örnekleme dahil edilen kişilerle yüz yüze olacak şekilde toplam 16 farklı görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışma için 28 Nisan 2023 tarihinde Üsküdar Üniversitesi Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır.

Katılımcı grubu kolayda örnekleme yöntemi temel alınarak oluşturulmuştur. Bu yöntem türünde ana kütle içerisinde seçilen örnek kesim araştırmayı yürüten kişilerin değerlendirmelerine göre ve tesadüfi olmayan şekilde belirlenmektedir (Kıraç, 2019). Çalışma kapsamında romantik ilişkilerde sosyal medya kullanımının derinlemesine anlaşılması hedeflendiği için, 18 yaş üstü, son bir yılda romantik bir ilişki yaşamış kadın ve erkek olarak belirlenmiş örneklem kriterlerini karşılayan kişilere tesadüfi olmayan bir şekilde ulaşılmış ve çalışmanın verileri toplanmıştır. Çalışmanın katılımcılarına sorular yöneltmeden önce çalışma ile ilgili detaylı bilgi verilmiştir. Sonrasında yarı yapılandırılmış 15 sorunun yöneltildiği görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan derinlemesine görüşmeler sonucu elde edilen veriler deşifre edildikten sonra, katılımcıların ifade ettiği benzer durumlar kategorize edilerek çalışmanın bulgularını en iyi ifade ettiği düşünülen başlıklar haline getirilmiştir. Oluşturulan başlıklar altında,

katılımcıların yaşadıkları deneyimler ve paylaştıkları düşünceler benzer ve farklı yönleriyle bir araya getirilmiştir ve bulgular bölümü oluşturulmuştur.

Katılımcılardan elde edilmiş görüşme metinlerindeki her bir cevap Wordart uygulamasıyla kelime bulutu olarak görselleştirilmiştir. Kelime bulutları, metinleri görsel olarak özetlemek için kullanılır ve bu özetler metinde en sık geçen kelimeleri gösterir. Bu tür bir özetleme, metinlerdeki konu sayısını ve türünü anlamak için yardımcı olur (Heimerl vd., 2014) McNaught ve Lam'ın (2010) belirttiği gibi, sıkça kullanılan kelimelerin genel bileşimini anlamak, metindeki ana konuların ve ana temaların kolayca anlaşılmasını sağlar ve görüşme deşifrelerine uygulandığında katılımcıların benimsediği ana görüşleri ortaya çıkartmak için kullanılabilir. Görselleştirmenin yanı sıra bu araştırma dahilindeki görüşmelerden elde edilen veriler nitel yöntemlere uygun bir şekilde kod ve kategorilere ayrılıp analiz edilmiştir. Analiz sonucunda sosyal medyanın romantik ilişkilere etkisine yönelik düşünceler ve kullanılan stratejilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Araştırma dahilinde görüşülen katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1'de gösterilmiştir. Buna göre örneklem 20 ila 53 yaş aralığındaki bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların 11'i kadın, 5'i erkektir. Çalışma planlanırken kadın ve erkek dengesi gözetilmiş ve dengede olacak şekilde planlanmıştır. Ancak çalışma başladığında görüşmeyi kabul eden erkek katılımcı adayların çalışmaya katılmaması sonucu kadın ve erkek katılımcı sayısı dengede olmamıştır. Örneklemdaki cinsiyet sayısına bağlı farklılığın sebebi bu durumdan kaynaklanmaktadır. Çalışmanın katılımcılarından 2'si lise mezunu, 11'i lisans mezunu ve 3'ü yüksek lisans mezunudur. Son olarak çalışmanın katılımcılarının ilişki süreleri "flört" döneminden 7 yıla olacak şekilde farklı aralıklarla tabloda belirtilmektedir.

“Sosyal medyayı nasıl kullandığı önemli tabii ki... Bir erkeğin bana göre öyle çok fazla kendisiyle ilgili paylaşım yapması hoş değil. Bir yere yemeğe gider, orada çekilir, koyar ama fazlası hoş değil. Kendini göstermeye çalışmak, olmayan şeyleri varmış gibi göstermek vs. o anlamda hoşlanmıyorum.” (K10/ Kadın/ 53 yaş)

“Aşırı buluyorum. Sürekli gittiği mekanlarda ve arkadaşlarıyla paylaşım yapması gereksiz... Sosyal medyada geçireceği zamanda daha faydalı bir şeyler yapabilir diye düşünüyorum... Benimle geçireceği zamanı engelliyor.” (K12/ Erkek/ 37 yaş)

Bu ifadelerin yanı sıra katılımcıların, partnerlerinin sosyal medya üzerinden karşı cinsle etkileşime geçebileceği durumların yaşanma sıklığına göre de bir rahatsızlık hissettikleri anlaşılmaktadır. Özellikle mesajların ve paylaşımların üzerinde duran katılımcılar, aktif kullanımın yanı sıra karşı cinsten gelebilecek çoğu etkileşimin ve hesabı kişisel veya anonim olarak kullanma durumunun kendilerini rahatsız edebileceğini şu ifadelerle belirtmektedir:

“Sürekli DM’ler geldiğinde rahatsız oluyorum. Sürekli farklı insanların mesaj atması rahatsızlık verici. Daha önce bazı mesajlar gördüm. Kendi de söyledi zaten. O anda endişe vs. hissettirmede ama sonrasında sürekli olsaydı endişe yaşamam diye düşünüyorum.” (K6/ Erkek/ 27 yaş)

“Bayanların paylaşımlarına baktığımda rahatsız olabiliyorum. İletişimde bir kopukluk oluyor. Eleştirdiğimde ilişkimde bir bozukluk oluyor.” (K7/ Kadın/ 50 yaş)

“Instagram’da açık profil olayı var. İlişkiye başladığımız zamanlarda bu çok ciddi kaygı seviyemi arttırıyordu. Her gün düşünüyordum ne yapıyor, kimlerle konuşuyor, kimler ekliyor vs. Şimdi belli bir kuşak sonrasında çok yaygın bir olay daha var. Bir genel, bir de gizli sosyal medya hesapları oluyor. Birden fazla hesap olabiliyor. Bir tane iş, okul arkadaşları, yüzlerce binlerce kişiyle ekledikleri hesapları oluyor. Bir de 20-30 kişiyle eşleştikleri küçük arkadaş, çevre gruplarıyla yakın oldukları kişilerle ekledikleri gizli bir hesapları oluyor. Ben onu keşfettiğim zaman çok tepki göstermiştim. Bu nedir ve burada benim göremeyeceğim ne var diye... Kullandığı ve bilmediğim başka sosyal medya uygulamaları var mı? Onları bilmediğim için bazen kaygı duyuyordum.” (K13/ Erkek/ 36 yaş)

“Çok aktif kullansaydı kesinlikle rahatsız olurdum. Çok hikâye atıyorsa çok yanıt aldığını veya çok aktif kullandığını düşünürdüm. Sonrasında konuşabileceği insanlar olduğunu düşünürdüm. Beni rahatsız ederdi, çünkü ben ne kadar çok hikâye atıyorsam ve karşı cinsteki arkadaşlar nasıl bana yazıyorsa aynı şekilde ona da yazdıklarını düşünürdüm. Bu beni rahatsız ederdi.” (K15/ Kadın/ 27 yaş)

Sosyal Medya Platformlarında Geçirilen Sürenin İlişki Üzerindeki Etkilerine Dair Yorumlar

Şekil 2

Katılımcıların, Partnerlerinin Platformda Geçirdiği Sürenin İlişkilerine Etkisine Yönelik Soruya Verdikleri Yanıtların Kelime Bulutu

Katılımcılara platformda geçirdikleri sürenin ilişkileri üzerinde herhangi bir etkiye sahip olup olmadığı sorulduğunda genellikle geçirilen sürenin negatif bir etkiye sebep olduğunu, partnerlerinin sosyal medya platformlarında normalden fazla vakit geçirmesini ilişkileri için olumsuz bir davranış olarak nitelendirdikleri ve çift olarak sahip oldukları kişisel vakte niteliksel açıdan zarar veren bir davranış olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Sosyal medyada geçirilen sürenin fazlalığı, katılımcılar tarafından ilişkilerin eski dinamiğini kaybetmesi ve partnerlerin ilgisinin azalması olarak da yorumlanabilmektedir:

“Benimle yemek yerken telefonuyla oynuyorsa, sosyal medyadaysa veya herhangi bir şey yaparken sosyal medyaya ilgileniyorsa rahatsız eder çünkü kaliteli zaman geçirmiyoruz demektir.” (K2/ Kadın/ 28 yaş)

“Bu çok büyük problem olmuştu aramızda çünkü sürekli telefon elinde. Telefonu eline alıyor saate bakmak için. Bakıyorum Instagram’a girmiş. Dışarıda oturuyoruz. Telefonla oynamaya başlıyor. Beni çok rahatsız ediyor çünkü özel vakit geçirmek istiyoruz ama kişisel vakte çeviriyor. İlgili alanı ben olmam gerekirken telefonunda başka şeylerle ilgilenmesi beni çok rahatsız etti pek çok kez. Bu konularda çok kavga ettik. Özellikle kavgalar büyüdüğü zaman çok değersiz hissediyorum. Sanki orada ben yokum ve başka bir dünyaya çekiliyor. Sosyal medyayı daha önemli görüyor ve orada ben önemsizim veya “sıkıldığı için oraya bakıyor” düşüncesi geliyor.” (K3/ Kadın/ 23 yaş)

“Kahvaltıya veya yemeğe gidildiğinde birden sosyal medyaya dalıp “bu böyle olmuş, şöyle olmuş” diye uzun süre kopuş yaşıyorsa sağlıksızlık olduğunu düşünüyorum. Ama günlük yaşantısında kullandığı beni ilgilendiriyor. Birebir anlarımızdaki aşırı kullanımı beni rahatsız eder. Benim de onun karşısında telefonumla oynamam vs. doğru gelmiyor. Aynı şekilde yapmasını bekliyorum.” (K6/ Erkek/ 27 yaş)

“Sürekli eline telefon alan birini düşünürseniz iletişim olacağını hiç zannetmiyorum. İletişim kopukluğu mutlaka oluyor. İnsan sohbet etmek istiyor. İlişkimde çok fazla kullandığı için iletişim kopukluğu çok fazla. Sohbetimiz olmuyor. Birbirimize karşı dertlerimizi, sorunlarımızı yeterince paylaşmıyoruz. Bir bayan sevgi, ilgi bekler. Devamlı telefon karşısında olursa ilişki zedelenmiş olacak.” (K7/ Kadın/ 50 yaş)

“Aşırı derecede sosyal medya bağımlılığı var. Zamanın çoğunu harcadığı için zaman kalmıyor bize çoğu zaman. Kendi hayatını da olumsuz etkiliyor. Telefonu elinden bırakması gerektiğini söylüyorum. Zaman zaman kavgaya da dönüyor.” (K12/ Erkek/ 37 yaş)

Katılımcılardan biri, partnerinin sosyal medyada normalden fazla bir vakit geçirmesini ilişkinin sağlığı açısından negatif yönde bir etkiye sahip olarak değerlendirmenin yanı sıra, bu durumun kendisinde ilişkilerine yönelik bir şüpheye neden olabileceğini ifade etmiştir ve partnerinin sosyal medyada fazla zaman geçirmesini sadakatsizlik duygularıyla eşleştirmiştir:

“...sürekli yanımda sosyal medyada olsaydı bundan rahatsızlık duyardım ve sorun ederdim. Neden bu kadar vakit geçiriyor derdim. Mesela yemektesiniz ama o sürekli sosyal medyada. Sohbet etmek yerine telefonu ile olması rahatsız ederdi. Benimle ilgilenmek yerine telefonla vakit geçirmek daha çok hoşuna gidiyor.” (K14/ Kadın/ 36 yaş)

Başka bir katılımcı ise, sosyal medyada geçirdiği sürenin ve video izleme alışkanlığının ilişkileri üzerinde negatif bir etkiye yol açtığını ve ilişkilerinde tartışma yaşamalarına neden olduğunu ifade etmektedir. Partneriyle geçirdikleri vakit içerisinde sosyal medya platformlarında geçirdiği sürenin artmasının, partneri tarafından ilgisizlik olarak yorumlandığını ve bu sürecin tartışma yaşamaya kadar gittiğini belirtmektedir:

“O çok ilgilenmediği ve ben ilgilendiğim için sosyal medyayla, ‘telefonun kafanı kaldırırsan iyi olur’ dediği oluyor; çünkü devamlı videolara bakıp zaman geçirmek alışkanlık oldu. Her sessizlikle elim telefona gidiyor ve Reels izliyorum. Artık ‘sohbet edip telefona bakamayabiliriz’ diyebiliyor. Bir iki kere aramızda sıkıntı oldu; çünkü benim kafam dağınık olduğunda direkt sosyal medyaya bakıyorum ve rahatsız oluyorum.” (K8/ Kadın/ 28 yaş)

Katılımcılardan biri sosyal medyada geçirdiği süreyi ilişkisinin dönemlerine göre “bilinçli” olarak artırdığını ve partnerinin ilgisini yeniden üzerine çekmeyi ve kıskançlık duygusu uyandırmayı amaçladığını belirtmektedir:

“Mutlu bir ilişkideysem sosyal medya pek aklıma gelmiyor ama erkek arkadaşımın ilgisinin eksildiğini düşündüğüm zamanlarda sosyal medyaya yöneliyorum. Daha çok paylaşım yapıyorum ki bir şeyleri anlayabilsin veya “Neden oraya çok yoğunlaştın?” desin diye düşünüyorum. Kıskansın istiyorum. “Neden orada vakit geçiriyorsun?” desin ve ben de diyeyim ki “Benimle ilgilenmiyorsun. Ben de sıkılıyorum ve o tarafa kaydım.” (K16/ Erkek/ 21 yaş)

Katılımcıların Partnerlerinin Sosyal Medya Platformlarında Karşı Cinsle Takipleşmesi/ Etkileşime Girmesine Yönelik Düşünceleri

Şekil 3

Katılımcıların Platformlarda Karşı Cinsle Takipleşmesi/ Etkileşime Geçilmesinin İlişkileri Üzerindeki Etkilerine Yönelik Yanıtlarının Kelime Bulutu

Katılımcılara partnerlerinin platformlar üzerinden karşı cinsle etkileşime geçmesi veya takipleşmesi üzerine düşünceleri sorulduğunda, genel olarak günümüzde değişen ilişki pratikleri üzerinde durdukları görülmektedir. Katılımcıların çoğu, sosyal medya dinamiğinin ve beraberinde getirdiği çevrimiçi iletişimin ilişkileri üzerinde negatif bir etkiye sahip olabileceğini belirtmişlerdir. Sosyal medya platformlarında kullanılan emojilerin ve gerçekleşen etkileşimlerin günümüzde temel anlamlarının yanı sıra flörtöz karşılıkları olan yan anlamlarının da olduğunu düşündükleri görülmektedir. Katılımcıların ifadelerinden bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

“Bence sosyal medya daha samimi olduğun insanların olması gereken bir yapı ama erkek arkadaşımın böyle bir durum yok. ‘Merhaba’ dediği herkesi ekleyebiliyor. Bu tür konular bir tek beni rahatsız ediyor. Erkek değil ama kız olduğu zaman rahatsız ediyor. Orada bir iletişim olabilir çünkü... Günümüzde sosyal medyanın her şeyinin bir mesaj olduğunu bildiğimiz için ‘takip attı’, ‘story’sini like’ladı’, ‘kalp attı’ vs. Bunlar günümüzün flörtü olduğu için karşıyım. Yakın arkadaş çevresinden bahsetmiyorum. Onun dışındakilere kalp atmasıdır, emoji atmasıdır, mesaj yazmasıdır onlar hoşuma gitmeyen şeyler; çünkü sosyal medyada hepsinin bir anlamı var.” (K3/ Kadın/ 23 yaş)

"Bu günümüz çağının problemlerinden biri. Hiçbir erkeğin hoşuna gitmez ama bir şey diyemiyoruz. Kimin yazacağı belli olmuyor. Bu devirde kimseye güven olmuyor. Benimle fotoğraflarını paylaşmasa yazacak kişiler fotoğrafım olduğu için yazmıyorlar. Ama etkileşim yoksa, bir sıkıntı yok. İlişkiye yansımaz. Gereğinden fazla etkileşime girerlerse güven problemi oluşuyor." (K5/ Erkek/ 20 yaş)

"Fiziki olarak beğenebileceği, neden arkadaş olduğu belli olmayan... arkadaş mı değil mi belli olmadığı halde takipleştiği kişiler beni rahatsız eder. Bir ilişkisi yokken anlıyorum ... onunla bir etkileşimde bulunmak, dikkatini çekmek isteyebilir ya da fotoğraflarını beğenmek isteyebilir ama ilişkisi varken bu tür kişilerle takipleşmesi, etkileşimde bulunması beni rahatsız ediyor." (K13/ Erkek/ 36 yaş)

Katılımcıların bazıları ise partnerlerinin karşı cinsle takipleşmesi veya etkileşime geçmesi konusunda "yakınlık" ve "tanıdıklık" kriterlerini önemsediklerini belirtmektedir. Katılımcıların ifadeleri göz önüne alındığında, karşı cins etkileşiminin ve/veya takibinin, tanıdık veya partnerin yakın çevresinden bir kullanıcı olması durumunda ilişki üzerinde negatif bir etki yaratmadığı ve bir tehdit olarak algılanmadığı görülmektedir. Partnerlerinin takip ettiği ve/veya etkileşime geçtiği kullanıcıların tanıdık olmaması durumunda ise güven duygusunu zedeleyen düşüncelerin ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Katılımcıların bu konudaki ifadelerine örnekler aşağıdaki gibidir:

"Takipleşebilir, bir arkadaşı, iş arkadaşı olabilir. Üniversiteden kız arkadaşlarını, iş yerindeki kız arkadaşlarını takip edebilir. Bunlar yanlış gelmiyor her olayı aldatmaya yoran bir insan olmadığım için. Benim de takip ettiğim arkadaşlar, erkek öğretmenler var vs. Hiç yanlış bir şey düşünmüyorum onlar hakkında. O yüzden sevgilime güvenmeyi tercih ediyorum." (K1/ Kadın/ 35 yaş)

"Tanıdığı arkadaşıyla tabii ki takipleşebilir. Hiç sorun yok ama tamamen tanımadığı kadınlara sırf güzellikleri, fiziği ya da farklı bir amaçla takibe aldıysa tabii ki hoş karşılamam. Duruma bağlı... İş veya kişisel hayatından bir arkadaşıyla, tanıdığıysa o zaman tabii ki kadın takipçisi olabilir... Normal iletişimimde ben o kişinin adını sık duyuyorsam, arkadaş çevresine yakınsa ve beni tanıştıyorsa, olabildiğince şeffaf bir iletişim varsa aramızda ve ben de rahatsız olmadıysam herhangi bir hareketinden ya da kızın da ayrı bir ilişkisi varsa çok sorun olmayabilir. Ama çok fazla görüşmediği bir arkadaşının sürekli yorum atması ya da adını hiç duymamışım ama yorumlaşmışlar, kalp atmışlar birbirlerine vs. biraz düşündürebilir. O zaman şey düşünülebilir, acaba bir iletişim mi kurulmaya çalışılıyor? Bir yakınlaşma mı sağlanmaya çalışılıyor?" (K2/ Kadın/ 28 yaş)

"Bayan" profilleri önemli... (takipleştiği) 90 "bayanın" sekseni

üstüz kadınlardan vs ise... O tarz bir profile takip ettikleri rahatsız eder ama iş çevresi bayan ağırlıklıdır o zaman olabilir." (K4/ Kadın/ 37 yaş)

"Tanımadığı kişilerle takipleşmesi konusunda yüz yüze konuşurum neden diye. Çünkü illaki bir arkadaşının arkadaşı falan olabilir ve aynı ortamda bulunmuş olabilir. O zaman "okay". Ama hiçbir bağlantısı olmayan biriye sıkıntılı bir durum. Niye böyle bir ihtiyaç duyduğunu öğrenmek isterim. Ben ilişkim olduğunda yapmıyorum bunu. Arkadaşımın arkadaşı falan değilse eklemem başkasını ilişkim varken." (K6/ Erkek/ 27 yaş)

"Bana söylediği, bilgim olduğu için sıkıntı olmuyor çünkü karşı cinsten arkadaşlarım var, hepimizin var. Arkadaşıktan bir tık öteye geçme kısmında o da bir engel koyduğu için sorun yok. Genelde arkadaşlarıyla takipleşiyor, ekstra iletişime geçecek insanlarla takipleşmiyor. Sevgilim müzikle ilgileniyor. Müzikle ilgili birisiyse, kendi alanıyla ilgiliyse takipleşebilir bir sıkıntı yok." (K9/ Kadın/ 29 yaş)

Katılımcıların Partnerlerinin Sosyal Medya Platformlarında Eski Partnerleriyle Takipleşmesi/ Etkileşime Girmesine Yönelik Düşünceleri

Şekil 4

Eski Partnerlerle Etkileşime/ Takipleşmeye Yönelik Düşüncelerin Kelime Bulutu

Katılımcıların ifadelerine bakıldığında, partnerlerinin sosyal medya platformlarında eski partnerleriyle takipleşmesi ve etkileşime geçmesine yönelik negatif bir tutumun varlığı görülmektedir. Katılımcılar, eski partnerlerin sosyal medya hesaplarında bulunmasını mevcut ilişkileri üzerinde tehdit edici bir etken olarak değerlendirmektedir ve rahatsız edici bir durum olarak gördüklerini ifade etmektedir. Katılımcılar aynı zamanda partnerlerinin eski partnerleri ile takipleşip etkileşime geçmesini gereksiz ve anlamsız bulduklarını da ifadeleri arasında belirtmektedir. Katılımcıların ifadelerinden bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

tepkisine bakardım... Uyarılarıma rağmen paylaşıma devam etse fikirlerimin çok önemsenmediğini düşünüp rahatsız olabildim ve bana değer vermediğini düşünüp ayrılmayı tercih ederdim.” (K1/ Kadın/ 35 yaş)

“Açık iletişimden yanayım... Post/story paylaşımıyla ilgili bir şeyse söyleyebilirdim. Daha güzel fotoğraflar ekleyebilirdim ya da bu çok ofansif, hoş olmamış gibi... ilişkinin seviyesine ve ne kadar süredir birlikte olduğumuza bağlı. Açık iletişim henüz sağlanmamış olabilir, o zaman içten içe rahatsız olurum. Video paylaşımı veya DM üzerinden iletişim varsa o zaman daha açık bir şekilde benimle böyle postlar paylaşma diyebilirdim.” (K2/ Kadın/ 28 yaş)

“Siz hayatındayken sanal ortamda birileriyle görüşmeye devam ettiği takdirde, bunun hoşuma gitmediğini, aynı şeyi benim de yapabileceğimi söyledim. Erkek olarak bunu ilişki olarak görmeyebilir. Beni sevip ciddiye aldığını söyleyebilir ama o mantalıta biriyse benim hoşuma gitmediğini ve ayınsını yapabileceğimi, bunu tercih etmediğimi ve beraberliğimiz sürecinde böyle bir şeyin mümkün olmayacağını söylerim.” (K4/ Kadın/ 37 yaş)

“Genellikle başa çıkamıyorum çünkü o ne derse öyle oluyor. Çok paylaşım yapmamasını önerdiğimde karışmamamı söylüyor. Küçük (tartışmalar) yaşıyor.” (K5/ Erkek/ 20 yaş)

“Bir paylaşım gördüğümde bazen rahatsız olabiliyorum. Diyorum ki ‘Bunu paylaşmaya gerek var mıydı?’. Sonrasında dolaylı yoldan belli etmeye çalışıyorum. ‘Böyle paylaşanlar bana hiç sağlıklı gelmiyor.’ gibi şeyler söylüyorum başkası üzerinden. ‘Amaç daha farklıymış gibi geliyor, gerek var mı insanların böyle şeyler paylaşmasına?’ diyorum. Direkt söylemek müdahale gibi oluyor. Müdahale etmiyorum ben.” (K6/ Erkek/ 27 yaş)

“Eğer rahatsız eden taraf olursa direkt iletişim kuarım. Ben bundan rahatsız oldum, bilgin olsun derim.” (K8/ Kadın/ 27 yaş)

Dijital Gözetim Uygulamaya Yönelik Tutumlar

Şekil 6

Katılımcıların Dijital Gözetim Uygulama Tercihlerine Yönelik Yanıtlarının Kelime Bulutu

Katılımcıların dijital gözetim uygulamaya

yönelik verdikleri cevaplar, partnerlerine dijital gözetim uygulamayı sağlıklı bulmadıkları ve onaylamadıklarını göstermektedir. Katılımcılar, partnerlerinin platformdaki etkileşimlerine karşı duydukları merakı gizlememekle beraber, herhangi bir kontrol uygulamanın ilişkileri üzerinde olumsuz bir etkiye neden olabileceğini ifade etmektedir. Katılımcıların bu konudaki ifadelerinden örnekler aşağıdaki gibidir:

“Böyle bir ihtiyaç hissetmiyorum çünkü güven duygum var. Bir durum karşısında bana bildireceğini ve mesaj, screenshot atacağını biliyorum. O yüzden kurcalama olmadı hiç.” (K3/ Kadın/ 23 yaş)

“Hayır o (kontrol etmek) çok ayıp. Gerçi insanoğlu durmaz ki kontrol etmek istersin ama özel şeylerine girmek, böyle “hack” gibi yapıyorlar doğru değil. Onun haricinde merak ederim.” (K10/ Kadın/ 53 yaş)

“Hayır çünkü güvensizliğe giriyor. Güven olmadan insan sevgili olamaz. Sosyal medyadan çıkıyor o durum artık.” (K12/ Erkek/ 37 yaş)

“İçten içe rahatsız olduğum durumlarda gidip kendisiyle konuştum. Hiçbir zaman gidip ver bana şifreni, ne yazıyor orada bakayım demedim. İstedğim kadar rahatsızlık duyayım kişilik haklarına saldırı olarak gördüğüm için böyle davranışlarda bulunmadım.” (K13/ Erkek/ 36 yaş)

Diğer katılımcıların ifadelerine bakıldığında ise, dijital gözetim ihtiyacı içinde olmamalarının sebebi olarak romantik ilişki yaşadıkları partnerlerinin sosyal medyayı aktif olarak kullanmaması ve bu sebeple ilişkilerine yönelik bir tehdit görmedikleri için gözetim ihtiyacı içerisinde olmadıkları görülmektedir:

“Hiç kontrol etmedim kimleri takip ediyor veya yeni birilerini ekledi mi? Fotoğraflarına yorum yapan var mı? gibi çünkü Instagram’ında 7-8 fotoğraf var ve en son 2 yıl önce çekilmiş fotoğraflar... Takipçi sayısı da takip ettiği insan sayısı da aşırı az olduğu için öyle bir ihtiyaç ve tedirginlik hissetmedim” (K1/ Kadın/ 35 yaş)

“Çok fazla kıskançlık ya da kontrol alanına girmemek için “stalk”u az tutmaya çalışıyorum... çok aktif olup olmamasına bağlı olarak (değişiyor). Arkadaşlarımda da kendimde de eğer çok aktif bir kullanıcıysa kontrol etme ihtiyacı doğuyor. Takipçi sayısında hep artış oluyor mu? Sadece kadınlar mı var? “Stalk”a başlayabiliyorsunuz fark etmeden.” (K2/ Kadın/ 28 yaş)

atılımcılardan bazıları ise romantik ilişki içerisinde oldukları partnerlerinin sosyal medya etkileşimlerini ve paylaşımlarını yakından takip

ettiklerini ve bir tür gözetim uyguladıklarını belirtmektedir. Katılımcılar, uyguladıkları bu dijital gözetimin temel sebebi olarak kıskançlık ve merak duygusu hissetmelerinin yanı sıra ilişkilerini sosyal medya hesapları üzerinden gelebilecek olası tehditlere karşı koruma ihtiyacını göstermektedir. Katılımcıların ifadelerinden bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

“Biraz kıskanç olduğum için bakarım. Karşımdaki kişiye güvensem bile hesabındakilere güvenim hiç yok. Mutlaka kontrol altına almam lazım. Merak ettiğim için (bakıyorum).” (K7/ Kadın/ 50 yaş)

“Kimleri takip ediyor? Kimler beğeniyor, yorum yapıyor, takip ettiklerine kesinlikle bakıyorum. Yanımdayken telefonu gizleme, saklama gibi huyları varsa bu beni daha çok tedirgin eder...gözümün önünde bir mesaj/bildirim gelir ve açıp bakar. Benim görmemde bir sıkıntı hissettirmiyorsa bana, büyük bir sıkıntı yapmam. Gizli olsaydı benden gizlemeye çalışırdı diye düşünürdüm. Ama özellikle bakmıyorsa veya benden gizlemeye çalışıyorsa kesin bir şeyler o l d u ğ u n u düşünürdüm.” (K15/ Kadın/ 27 yaş)

Katılımcılardan bazılarının ise dijital bir gözetim uygulamayı tercih etmedikleri görülmektedir ancak ilişkilerinin dönemine göre gözetim ihtiyacının değiştiğini ifade etmektedirler. Bu görüşe ilaveten; dijital bir gözetim uygulamama sebebi olarak kontrol sonucu karşılaşılabilecekleri ve ilişkilerini negatif etkileyebilecek olumsuz durumlardan kaçınmak olarak belirtmektedirler:

“Kontrol şeklinde hiç bakmadım ama merak ediyorum. “Ne dönüyor orada” diye düşünüyorum. İnsanların iyi ve kötü gittiği dönemleri olduğu için kötü dönemlerde “Acaba?” sorusu beliriyor. Bir de sevgilimin online/aktif olduğunu görmek rahatsız edici oluyor çünkü online ama benim yolladığıma bakmıyor. Ne yapıyor şu an onu da bilemiyorum. Şüpheli uyandırıcı geliyor. Özellikle böyle kaygı duyduğunuz bir dönemse daha fazla şüpheli uyandırıyor.” (K6/ Erkek/ 27 yaş)

“Elimde olsa alır karıştırırım ama şifre falan bilmiyorum. Bir de göreceğimden korkup bakmam istemem.” (K14/ Kadın/ 36 yaş)

Katılımcıların İlişkilerini Korumaya ve İyileştirmeye Yönelik Platform Davranışları

Katılımcıların ifadelerine bakıldığında, aktif olarak kullandıkları sosyal medya platformlarındaki etkileşimlerini ve tutumlarını romantik ilişkilerini göz önünde bulundurarak gerçekleştirdikleri görülmektedir. Katılımcıların çoğu, bir romantik

Şekil 7

Katılımcıların İlişkilerini Korumaya Yönelik Sosyal Medya Davranışlarının Kelime Bulutu

ilişki içerisinde olmanın ve bu ilişkiye saygı gösterilmesinin bir gerekliliği olarak sosyal medya platformlarındaki etkileşimlerin ve paylaşımların ilişkiye verilen önem göz önünde bulundurularak yapılması gerektiğini düşünmektedir. Katılımcılar, bir romantik ilişki içerisindeyken platformu daha dikkatli kullandıklarını ve daha az aktif olduklarını belirtmektedir. Katılımcıların ifadelerine bakıldığında, partnerleri tarafından herhangi bir şekilde yanlış anlaşılma önlemek amacıyla platformlardaki hareketlerini sınırlandırdıkları ve partnerlerinden de aynı davranışı bekledikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların bu durumu, romantik ilişkinin getirdiği bir gereklilik olarak yorumladıkları görülmektedir. Katılımcıların söz konusu husustaki ifadelerinden örnekler aşağıdaki gibidir:

“Erkek arkadaşım yokken daha aktif kullanıyordum mesaj atma ve yorum yazma açısından. Birini beğendim “ekle”, story’sini beğendim “like’la”. Sevgilin olduğunda bunları yapamıyorsun. Onun dışında story, post paylaşmaktır ya da bir yorum yapmaktır hiçbir şey değişmedi.” (K3/ Kadın/ 23 yaş)

“Eskiden kız arkadaşlarımla bulduğumda keyifle ve rahatça fotoğraf paylaşabiliyordum. Şimdi onlara izin vermiyorum. Sık fotoğraf paylaşamıyorum. Etkileşim de biraz azaldı.” (K5/ Erkek/ 20 yaş)

“Bende oto-sansür gibi oluyor. Birinin fotoğrafını beğenirken hangi fotoğrafını beğendiğime dikkat etmek gibi. Çünkü sonrasında “şunun fotoğrafını beğenmişsin” olabiliyor. Özellikle yakın çevreden veya aynı ortamda bulunduğumuz biriyse “ilk beğenenlerden biri sensin” olabilir diye ondan önce beğenmemeye dikkat ederim. Arkadaşı attı ve saniyesinde “like’ladım” / yorum yaptım gibi bir ortam olsun istemem. Daha kontrollü bir şekilde yapıyorum. Her fotoğraf için demiyorum. Bikinili fotoğraflar gibi. Genellikle oto-sansür uygulamaya çalışırım... “bak yanlış anlama beni” demek aslında. Saygıyı, birbirine güveni vs. diri tutmak gibi.” (K6/ Erkek/ 27 yaş)

“Ciddi bir ilişkimiz olduğu için eskisi gibi özgür olamıyorsun.

Kısıtlamalarımız mutlaka var. Daha dikkatli, itinalı olmamız lazım. Daha seviyeli paylaşımlar yapıyorum. Eskisi gibi özgür değilim.” (K7/ Kadın/ 50 yaş)

“İlişkiden sonra yorum kısmını kapattım. Yabancı insanlar bazen yorum yapıyor oraya çünkü. Takipçi tanımadıklarım da var. Onun tepki göstermesinden değil de rahatsız olmaması için. Niye orada yabancı erkek yorum yapsın. (Beklentim) aynı şekilde. Yorumlara cevap vermemek gibi tanımadıklarına. DM kutusundaki mesajlara cevap vermemesi gerekiyor. Bu olması gereken bir şey zaten.” (K11/ Kadın/ 25 yaş)

Romantik ilişki yaşamalarının sosyal medyadaki etkileşim ve paylaşımları üzerinde herhangi bir etkisi olmadığını ifade eden katılımcılar da bulunmaktadır. Bunun sebebi olarak ise; paylaşımlarını ilişkilerine göre şekillendirmek yerine platform kullanıcıları olarak bir kullanım şekilleri olduğunu ve buna göre davrandıklarını ifade etmektedirler. İlave; partnerlerinin bir kısıtlama talebinde bulunmadığını ve bu doğrultuda paylaşımlarında herhangi bir filtrelemeye gitmediklerini belirtmektedirler. Katılımcıların ifadelerinden bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

“Hiç kıskanç bir yapısı yok. Bende kısıtlama oluşturan biri değil. Bikinili paylaşsam bile sorun etmez. Kız arkadaşlarımla çok sık görüşmüyorum, görüştüğümde paylaşıyorum. Sosyal medyayı hiç sorun etmiyor... Sevgilim olmadan önce de az kullanırdım.” (K1/ Kadın/ 35 yaş)

“Öyle bir şey olmuyor çünkü zaten bulunduğum ortamı ya da herhangi bir şeyi bilmiş oluyor.” (K2/ Kadın/ 28 yaş)

“Sosyal medyayı zaten abartmadan kullandığım için aynı şekilde sosyal medyayı kullanmaya devam ediyorum.” (K12/ Erkek/ 37 yaş)

Şekil 8

Katılımcıların Sosyal Medya Platformlarındaki Diğer Çiftlerin Paylaşımlarının İlişkileri Üzerine Etkileri Sorusuna Verdikleri Yanıtların Kelime Bulutu

Platformlardaki Diğer Çiftlerin Paylaşımlarının İlişkiler Üzerindeki Etkilerine Dair Düşünceler

Katılımcılara aktif olarak kullandıkları platformlardaki diğer çiftlerin paylaşımları üzerine düşünceleri sorulduğunda, katılımcıların bazıları, bu paylaşımların ilişkileri üzerinde negatif yönde büyük bir etkisi olduğunu ve kendilerini ideal ilişki bakımından bir beklenti içerisinde bulduklarını ifade ederek ve birtakım kıyaslamalara girdiklerini ve idealize edilmiş bir ilişki beklentisine kapıldıklarını belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra, platformdaki diğer çiftlerin paylaşımları sebebiyle kişilerin hem kendilerine hem de ilişkilerine yönelik birtakım olumsuz duygusal çıkarımlar yaptıkları da ifadeler arasında yer almaktadır. Katılımcıların ifadelerinden bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

“Kıyaslama psikolojisine girebilirim, sosyal medyanın ruhu zaten kıyaslamak. Bundan dolayı birçok insan psikolojik buhrana katılıyor ama ilişkimden mutluyum “onu yapmış, bunu yapmış,” ilişkiyi kötü hale getirmem çünkü kıyaslanacak çok şey var.” (K4/ Kadın/ 37 yaş)

“Çok büyük etkileri var. İnanılmaz psikolojimle oynayan bir durum. Sürekli reel'larda dolaşıyorum ve sevgililer bir anda sarılıyorlar. Çok önemli şeyler değil ama aralarındaki bakışlar bile “Benim ilişkim değersiz mi?”, “Bana hiç böyle bakmayacak mı?”ya kadar gidebiliyor. ...sürekli kafede oturuyoruz.” Neden farklı aktiviteler yapmıyoruz? “diye düşündüm karşılaştırma yaparak.” (K7/ Kadın/ 50 yaş)

Diğer katılımcılar ise sosyal medyada gördükleri paylaşımları gerçekçi bulmadıklarını, bu sebeple bir beklenti içerisinde girmediklerini belirtmektedir. Katılımcıların ifadelerinden örnekler aşağıdaki gibidir:

“Özenmiyorum ama çok gülüyorum. Pahalı tekaş alıp 2 ay sonra ayrılanları biliyorum. Yüzüğü göstererek fotoğraf çekilip görgüsüz bir şekilde 2 ay sonra yüzüğü çıkaran da çok fazla insan biliyorum. Bazı şeyler özde kalmalı. Kıymeti öyle olur.” (K1/ Kadın/ 35 yaş)

“Arkadaşlarının ilişkisinde sorun olduğunu biliyorum ama gayet mutlu fotoğraf atıyorlar. Bana gerçekliği sorguluyor. Ne kadar gerçekten ilişkilerinde mutlular ve gerçeği yansıtır? ... birbirlerini çok paylaşırlarsa bana “cringe”, ucuzlaşıyor gibi geliyor.” (K2/ Kadın/ 28 yaş)

“Çift olarak birbirinden hoşlanıp anı yaşıyorsa, çok mutluysa her anını sosyal medyadan paylaşmaz. O bir şeylerin eksikliğini gösterir. O andan zevk alıp tatmin olamıyor ama paylaşım alışı toplamaya çalıştığını düşünürüm... Doğal ve samimi gelmez.” (K4/ Kadın/ 37 yaş)

"Sosyal medyada bir akım oluşuyor ve insanlar bunu yapması gerektiğini düşünüyor. İdealize bir çift oluşturuyor kafasında. Onun yaptıklarını taklit ederek o olduğunu zannediyor. Onun gibi bir hayata ulaştığını zannediyor. Maçta mesela bir çift "ne kadar eğleniyorlar. Biz de yapalım" düşüncesi aşırı taklit geliyor bana. Biz zaten maça giden bir çiftsek ve paylaşıyorsak, bir sorun yok. Bir sporla uğraşıyoruz ve bir etkinliğe katılmışızdır. Paylaşılmasını anlıyorum ama "o yapmış, ben de yapmalıyım", "bu güzel duran bir fotoğraf olarak gözükür", "tatlı bir çift fotoğrafı gibi oldu" durumuna dönerse tam tersi tepki veririm. Doğal akışta varsa "okay." (K6/ Erkek/ 27 yaş)

"Benim için sorun yok ama onun için sıkıntı. Ben de öyle olmak isterim falan (diyor). Ben daha rahatım. Takılmıyorum. Çoğu kişi sahte paylaşımlar yapıyor benim anladığım kadarıyla. Çok şaşırdığım şeylerle karşılaştım sonradan. Çok güzel gidiyor gözükür bir ilişkinin çok büyük sıkıntıları olabilir. Şahit de oldum. Etkilemez beni." (K11/ Kadın/ 25 yaş)

İlişki Durumunun Sosyal Medyada Paylaşılmasına Yönelik Tutumlar

Şekil 9

Katılımcıların İlişki Durumunun Sosyal Medya Platformlarında Paylaşılmasına Yönelik Tutumlarının Kelime Bulutu

Çalışma kapsamında katılımcılara ilişki durumlarının sosyal medyada paylaşılmasına yönelik düşünceleri sorulduğunda, alınan yanıtların çoğunluğu kişilerin ilişki durumlarını paylaştıklarını ve partnerleri tarafından da paylaşılmasına yönelik bir beklenti içerisinde olduklarını göstermektedir. Katılımcıların, ilişki durumunun sosyal medyada paylaşılmasına, ilişkinin daha ciddi bir nitelik kazanması ve sosyal medyadaki potansiyel partnerlerle yaşanabilecek flört girişimlerini engelleme yöntemi olacak şekilde anlamlar yükledikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların bu yöndeki ifadelerine dair örnekler şu şekildedir:

"Sosyal medyada özel hayatımdaki arkadaşımın yanında, iş hayatından da birçok insanla takipleşiyordum. O yüzden o

insandan emin olmadan yapmam... ciddi bir ilişkiye ...nişanlı, sözlü tarzı bir şeye evrilmişse ancak o zaman paylaşım yaparım." (K4/ Kadın/ 37 yaş)

"(Paylaşım)Yaparım ilişkide olduğumuzu herkese kanıtlamak için. Kendisinin hoşuna gittiği için de paylaşırım... (Paylaşmasını) beklerim tabii ki. Paylaşmazsa hoşuma gitmez. İlişkimizde bir sorun olmaz ama paylaşırsa hoş olur. Daha mutlu olurum. Herkesin beni görmesi lazım. Bu kızın "başı bağlı". Herkes yazmasın sonuçta ben varım." (K5/ Erkek/ 20 yaş)

"Sıklıkla (paylaşırım). Çünkü o anki ruhsal durumumu ifade etmek istiyorum. Anılarımı diğer kişilerle paylaşmak istediğim, çok mutlu olduğum ve bir ilişki de olduğum u göstermek için yapıyorum... Herkesin duymasını istiyorum çünkü mutlu olduğumu... ben zaten (diğer kullanıcılara) engelinin koyarım ama bir erkek bu engeli koyamaz. Bayanlar koyabiliyor ama erkeklerin zaafı olduğu ve zayıf oldukları için koyamıyor." (K7/ Kadın/ 50 yaş)

"Benim sayfamda her yerden tanıdık, aile vs. olduğu için hiç paylaşım yapmadım. İlişkinin durumuna bağlı. İlerleyip ciddi bir şeye dönerse o zaman paylaşırım. Diğer türlü yakın arkadaşlara paylaşırım en fazla... (Paylaşım) beklediğim bir şey. Dışarıdan insanlar görüp takipleşiyor. Takipçi sayısı da fazla çünkü. Mesaj atan/ yürüyen olur. "Ben birileyim" imajı veriyorsun. O yüzden güzel bir şey. Bir artı ilişki için. Ama karşımdakinin karakterini biliyorsam, her şeyini paylaşmayan bir insanken bizi de paylaşmadığında takmam. Ama özellikle paylaşmıyorsa hoşuma gitmez." (K11/ Kadın/ 25 yaş)

"Janjanlı, süslenmiş, çok özenli fotoğraflar çekilmiş ve sadece o kişinin fotoğraflarından oluşan, birilerinin ilgisini çekmek için oluşturulmuş "Instagram" profilleri var. Benim sevgilimin de profili böyle olsaydı ve arkadaşlarıyla veya birileriyle paylaşımı olmasaydı endişe duyardım. Hem ilişki durumu belli değil hem sürekli böyle özenle çekilmiş, çok yakışıklı, güzel görüldüğü fotoğrafları paylaşıyor. Çevresinde ilişkimizi bilen hiç kimse olmasaydı ben bundan ciddi endişe duyabilirim. Hâlâ arayış içerisinde olduğunu düşünürdüm." (K13/ Erkek/ 36 yaş)

"Kesin bir şey olmadıkça ya da çok ciddi bir ilişki olmadıkça paylaşmayı tabii ki istemem... erkek arkadaşım benimle alakalı şeyleri ya da beni paylaşırda bu çok hoşuma giderdi. Ciddi olduğunu beni saklama ihtiyacı duymadığını düşünürdüm... Ben ilişkinin belli dönemi sonrasında yapıyorum. Ufak tefek fotoğraflar ya da bana aldığı özel şeyleri paylaşırım ama kendisini paylaşmam bir süre gerektirir... birkaç ay... yani ilk günden veya ilk aydan itibaren paylaşırsa da şüphe duyardım. Biz daha birbirimizi tanımamışız. Sevgililik aşamasındayken beni paylaşırsa ve ilişkim var diye "bas bas" bağırıyorsa birisinin kulağına gitmesini istediği için ya da birisini kıskandırmaya çalıştığı için olduğunu düşünürdüm. Her şeyin bir süresi vardır." (K15/ Kadın/ 27 yaş)

Katılımcılardan bazıları ise partnerlerinin ilişkilerine yönelik paylaşım yapmalarına yönelik spesifik bir istek içinde olmadıklarını ancak platformun aktif kullanımı halinde böyle bir beklenti duyacaklarını belirtmektedir:

“Özel beklenti içerisinde olmam. Bazı insanlar özelini saklamak ister. ‘Kimseyle paylaşmak istemem’ tavrındabiriyse ona saygı duyarım. Ben böyle “miç miç” paylaşımlardan hoşlanmam. O yüzden baskı yapmam. Ama böyle her anını sosyal medyadan (paylaşan biriyse) ... Her anı oradan paylaşıp benle olan özelini paylaşmıyorsa, bir soru işareti olur kafamda ama baskı yapmam ... İlişkimiz ciddi ise paylaşabilir. Bir sonraki aşamaya geçtiyse evlilik yolunda... Ben paylaşmıyorken paylaşmasını da istemem açıkçası. Ben paylaşırsam, onun öyle bir tavrı yoksa... nişan, söz aşamasına geçilmiştir ve ben paylaşıyorumdur ama onun sosyal medyası öyle değildir. İşiyle alakalı paylaşım yapıyordur ve bir konsept belirlemiştir kendine... paylaşsın istemem...Bir baskı oluşturmam üzerinde. Çünkü sosyal medyası onun farklı bir kullanım içindir.” (K4/ Kadın/ 37 yaş)

“Normalde sosyal medyayı kullanan biriyse ve bütün arkadaşlarıyla böyle rahatlıkla kullanıp beni koymazsa bozulurum. Beklersin aktif kullanıyorsa. Diğer türlü beni gözükme istemediğini düşünürüm. Dışarıya beni “şey” yapmıyor... gizliymiş gibi. (Paylaşmak) Bir şekilde resmi olmasa bile resmîyettir. Hayatımda biri var demektir. Etrafa beyan etmektir. Ciddiyettir.” (K10/ Kadın/ 53 yaş)

Bu görüşlerin aksine, katılımcılardan bazıları ise sosyal medyada bir romantik ilişki içerisinde olduklarını sıklıkla paylaşmaktan veya partnerleri tarafından sıklıkla paylaşılmasından rahatsız olduklarını ifade etmektedir. Katılımcılar bu rahatsızlığın sebebi olarak, sosyal medyadaki çift paylaşımlarının gerçekçi bir nitelik taşımadığına, samimiyetsiz olduğuna ve diğer kullanıcılara gösteriş amaçlı yapıldığına yönelik inanışları olarak göstermektedir. Katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir:

“O da ben de belirtmedim. Bu beni rahatsız eden bir şey değil. Tam tersi rahatlatan bir şey. Bazı insanların Instagram’larını görüyorum baş harfine kalp koyup bio’suna yazıyor. ‘aşkım’, ‘canım’, ‘bir tanem’ yazıp fotoğrafını koyuyor. Bunlar samimi gelmiyor. Birilerine duyurmaya gibi hissettiriyor.” (K3/ Kadın/ 23 yaş)

“Bu paylaşımların bir dozu olduğunu düşünüyorum. Her paylaştığı “vıcık vıcık” tarzda ise, ‘şimdi buradayız’, ‘şimdi şuradayız’ şeklindeyse rahatsız edici. Ama dozundaysa... beş paylaşımından birinde benimle fotoğrafı o zaman okay. Baştan aşağı çift sayfasıymış gibi olduğunda çok rahatsız

edici. Çok sanal ilişki gibi hissettiriyor. Gerçekçi olmayan bir ilişki tipi gibi.” (K6/ Erkek/ 27 yaş)

“(Paylaşım) yapmam. Böyle şeyleri kendi içinde yaşamayı severim. Sosyal medya biraz gösteriş gibi geliyor. Arkadaşlarımla veya erkek arkadaşımınla paylaşıyorum ama gerçekten paylaşmak istersem paylaşıyorum. Sevgilimden de böyle bir beklentim yok.” (K8/ Kadın/ 27 yaş)

“Herkesin gözüne sokmaya gerek yok. O benim ilişkim. Yapanları gördüm. Boşanıyorlar. Yapanların sonu hüsrandır. Mutsuz insanlar sosyal medya paylaşımlarını abartılı bir şekilde yaparlar. Mutluymuş gibi gözükme için. Mutlulukta sosyal medya bir tık geride kalıyor...Abartılı paylaşımları sevmiyorum. İlişki içinde olduğunu belli edecek ama abartmayacak.” (K12/ Erkek/ 37 yaş)

Sonuç

Bu araştırma kapsamında yapılan görüşmelerin analizleri, sosyal medyanın var olan ilişkilerin sürdürülmesi için birkaç açıdan bir tehdit olarak görüldüğünü göstermiştir. Öncelikle zaman alıcı ve dikkat dağıtıcı bir unsur olması açısından sosyal medya kullanımı ilişkiler için zararlı olarak görülmektedir. Partnerleriyle vakit geçirmek isteyen, ilgi bekleyen bireyler, buluşma ve paylaşım anlarında karşı tarafın sosyal medya kullanımından rahatsızlık duymaktadır. Çalışmanın ulaştığı bu bulgu, sosyal medyada geçirilen sürenin ve sosyal medya üzerinden gerçekleştirilen etkileşimlerin romantik ilişkiler için yıkıcı bir etkiye sahip olduğunu gösteren çalışmalar ile eşleşmektedir (Etcheverry vd., 2013; Halpern vd., 2017; Arikewuyo vd., 2021). Çalışmanın bulguları “kullanımlar ve doyumlar” perspektifinden değerlendirildiğinde, partnerlerden birinin “eğlence” veya “vakit geçirme” ihtiyacını karşılamaya yönelik sosyal medyada geçirdiği sürenin, diğer partneri rahatsız ettiği ve ilişkileri üzerinde oldukça olumsuz bir etki yarattığı anlaşılmaktadır.

Sosyal medyada kolaylıkla eski partnerle ya da karşı cinsle etkileşim içerisine girilebilmesi ilişkiler açısından tehlikeli görülen bir başka unsurdur. Literatüre bakıldığında, çalışmanın bulgularını destekleyecek şekilde sosyal medyanın kişilerin eski partnerlerine ve/veya karşı cinsle ulaşmasının kolaylaşmasının romantik ilişkiler üzerindeki olumsuz etkileri görülmektedir

(Abbasi & Alghamdi, 2018). Bu açıdan sosyal medyanın kıskançlığı tetikleyen bir unsur haline geldiği söylenebilir. Alikılıç ve diğerlerinin (2019) çalışmalarında vurguladıklarına benzer bir bulgu olarak bireyler partnerlerinin sosyal medya paylaşımlarını, kimlerle etkileşime girdiklerini takip etmekte ve bu paylaşım ve etkileşimlere anlamlar yüklemektedir. Bu anlamlar gelişmekte olan sosyal medya kültürünün birer yansıması olarak okunabilir. Sosyal medya mecralarının sunmuş olduğu “paylaşım”, “takip”, “beğeni” ve buna benzer etkileşim araçları sosyal ilişkilerin seyrine göre farklı anlamlar içerecek şekilde kullanılmakta ve yorumlanmaktadır. Örneğin; romantik ilişkinin varlığının sosyal medyadan duyurulması, ilişkinin hangi safhasında olduğuna göre olumlu ya da olumsuz algılanabilmektedir. Çalışmanın ulaştığı bulgular “ilişkisel diyalektik kuramı” üzerinden ele alındığında, romantik ilişki içerisindeki kişilerin sosyal medya paylaşımlarının ve etkileşimlerinin ilişki durumunu etkilediği söylenebilmektedir. Kuram üzerinden değerlendirildiğinde, partnerlerin sosyal medyada ilişkilerini paylaşma veya beraber sosyal medyada çift paylaşımları yapma gibi çeşitli konularda, bu paylaşımlara farklı anlamlar yüklemelerine bağlı olarak fikir ayrılıkları yaşadıkları ve bu gibi durumların ilişkilerinde bir çatışmaya sebep olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışmanın ulaştığı bir diğer bulgu, romantik ilişki içerisindeki kişilerin başka çiftlerin paylaşımlarından etkilenme durumudur. Bulgulara bakıldığında, bazı katılımcıların platformdaki diğer çiftlerin paylaşımlarından yola çıkarak kendi ilişkilerine yönelik olumsuz çıkarımlarda buldukları görülürken, diğer katılımcıların ise bu paylaşımları “gerçeklikten uzak” olarak nitelendirdikleri için ilişkilerine etkileden bir faktör olarak görmediklerini belirtmektedir. Her iki bulgu da göz önüne alındığında, kişilerin sosyal medya platformlarında başka kullanıcıların yaptıkları paylaşımlar neticesinde kendilerine ve ilişkilerine yönelik olumlu ve olumsuz değerlendirmelerde buldukları anlaşılmaktadır ve bu bulgular sosyal karşılaştırma kuramını doğrulamaktadır.

Bu çalışma kapsamında katılımcılardan elde edilen cevapların analizi bazı temalarda cinsiyet bazlı olarak da bir farklılaşmanın olabileceğine dair işaretler içermektedir. Partnerlerin sosyal medya kullanımında rahatsızlık duyulan konularla başa çıkma yöntemlerine bakıldığında kadın ve erkek katılımcıların iletişim kurma tercihlerinin birbirlerinden farklı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Kadın katılımcılar partnerlerinin sosyal medya kullanımında rahatsız oldukları konuları direkt ve açık bir iletişim kurarak çözmeyi tercih ederken, erkek kullanıcıların rahatsız oldukları bir konuya ilişkilerinin bozulma riskinden çekindikleri için müdahale edemedikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra erkek katılımcıların partneriyle rahatsız oldukları konu hakkında doğrudan bir iletişim kurmak yerine dolaylı yoldan ve başka kullanıcıların paylaşımları üzerinden örnekler vererek rahatsızlık duydukları konuyu hissettirmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Cinsiyete dayalı bir diğer farklılık ise katılımcıların ilişkilerini korumaya yönelik davranışları üzerine gözlemlenmektedir. Kadın katılımcıların bu davranışları, ilişkilerine yönelik bir saygı olarak nitelendirdiği ve salt bu sebeple gerçekleştirdiği anlaşılırken erkek katılımcıların ise davranışlarının temelini partnerlerinden olumsuz bir tepki almamak olduğu görülmektedir. Diğer yandan bulgulara bakıldığında bazı konularda hem kadın hem erkek katılımcıların yüksek oranda aynı fikirde olduğu anlaşılmaktadır. Romantik ilişki içerisinde bulunan kişilerin eski partneriyle etkileşime geçmesi noktasında çalışmanın neredeyse tüm katılımcıların olumsuz geri dönüşlerde bulunduğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyet fark etmeksizin çoğu, eski partnerler ile etkileşime geçilmesinin ilişkileri üzerinde zedeleyici bir etki bırakacağını ve bu durumu ilişkilerine yönelik bir tehdit olarak gördüklerini ifade etmektedir. Bunun yanı sıra, platformda geçirilen sürenin de katılımcıların çoğunun ortak noktada bulunduğu bir konu olduğu anlaşılmaktadır. Hem kadın hem erkek katılımcıların, partnerlerinin sosyal medyada geçirdiği sürenin fazlalığı ile ilişkilerinin kalitesi arasında bir bağ kurduğu ve bu sebeple sürenin

artmasından hoşlanmadıkları görülmektedir.

Bir diğer farklılaşma ise katılımcıların yaşları ile romantik ilişkilerde sosyal medya kullanımına yönelik düşüncelerinde ortaya çıkmaktadır. Bulgulara bakıldığında, çoğunlukla yirmili yaşlardaki katılımcıların ilişkilerini korumak amacıyla sosyal medya paylaşımlarını eskiye kıyasla sınırlandırdıkları ve aynı durumu partnerlerinden de bekledikleri görülmektedir. Ancak otuzlu yaşlardaki katılımcıların görüşleri göz önüne alındığında, aynı kaygının taşınmadığı ve böyle bir sınırlamaya gidilmediği ve partnerlerden de talep edilmediği anlaşılmaktadır. Bir diğer farklılaşan nokta ise sosyal medyada karşı cinsle takipleşme ve etkileşime geçme olarak belirlenmiştir. Genel olarak çalışmanın çoğu katılımcısı karşı cinsle takipleşme/etkileşime geçme konusunda pozitif bir tutuma sahip olmamakla birlikte, yirmili yaşlardaki katılımcıların rahatsızlıklarını daha şiddetli bir şekilde ifade ettiği anlaşılmaktadır. Bu bulgu, 18-29 yaş arasındaki kişileri tanımlayan ve “genç yetişkin” olarak adlandırılan kişilerle yürütülen çalışmanın, bu yaş grubundaki kişilerin sosyal medya ile birlikte romantik ilişkilerinde partnerlerinin etkileşimlerinden kaynaklı daha agresif ve negatif deneyimler yaşayabildiklerini gösteren sonuçları ile de eşleşmektedir (Emond vd., 2023). Ancak diğer yaş grubundaki katılımcılar partnerlerinin karşı cinsle etkileşime geçme/takipleşme durumunu, bahsedilen karşı cins “yakın” veya “tanıdık” olarak nitelendirilebiliyorsa bir sorun olarak değerlendirmediklerini belirtmektedirler. Bu durum da yaşa bağlı olarak bulgulardaki farklılaşan noktalardan biridir.

Bu çalışma bireylerin sosyal medyayı romantik ilişkiler bağlamında nasıl değerlendirdiklerine dair önemli ipuçları sunsa da birtakım sınırlılıklara sahiptir. Nitel araştırmanın doğasından kaynaklanan örneklem kısıtlılığı ve kadın ile erkek katılımcıların eşit sayıda olmaması bu sınırlılıkları oluşturmaktadır. Bu çalışmanın devamında nicel araştırma yöntemi ile daha büyük örneklem gruplarından veri toplanması ve ek olarak grup dinamiklerinin etkisini anlamak üzere odak grup çalışmaları yapılması, konunun daha derinlikli

şekilde kavranmasına imkân tanıyacaktı.

Ayrıca çalışma sosyal medyanın romantik ilişkilere olumsuz etkilerine odaklanmakta, olumlu etkiler ayrıntılandırılmamaktadır. Gelecekteki çalışmalar sosyal medyanın romantik ilişkiler üzerindeki olumlu etkilerini veya potansiyel olumlu kullanım biçimlerini inceleyebilir. Sosyal medyanın romantik ilişkilere etkisi çok farklı temalarla da ele alınabilir. Örneğin çiftlerin özel günlerde birbirlerinden bekledikleri sosyal medya paylaşımları ya da sosyal medyanın alternatif partnerlerle tanışma olasılığı yaratma olasılığı ve bunun ilişkilere etkisi gibi konular gelecekteki araştırmalarda ele alınabilir.

Sosyal medya mecralarının kullanımı, toplumda hızla yayılmaya devam etmekte ve kullanım süresi gittikçe artmaktadır. Buna rağmen halen “yeni” sayılabilecek bir olgudur. Dolayısıyla sosyal medyanın romantik ilişkileri nasıl etkilediğini anlamaya yönelik çalışmalar olası sorunları bilimsel bir perspektiften tespit ederek bireylere yol gösterici olması bakımından önem taşımaktadır.

Kaynaklar

- Abbasi, I. S. (2018). Social media and committed relationships: What factors make our romantic relationship vulnerable? *Social Science Computer Review*, 37(3), 425-434. <https://doi.org/10.1177/0894439318770609>
- Abbasi, I. S., & Alghamdi, N. G. (2018). The pursuit of romantic alternatives online: Social media friends as potential alternatives. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 44(1), 16-28. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2017.1308450>
- Ahmetoglu, G., Swami, V., & Chamorro-Premuzic, T. (2010). The relationship between dimensions of love, personality, and relationship length. *Archives of sexual behavior*, 39(5), 1181-1190. <https://doi.org/10.1007/s10508-009-9515-5>
- Alikılıç, Ö., Alikılıç, İ., & Özer, A. (2019). Dijital romantizm: Y kuşağının romantik ilişkilerinde sosyal medyanın rolü üzerine bir araştırma. *Erciyes İletişim Dergisi*, 1(1), 57-80.

<https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.485005>

- Arikewuyo, A. O., Efe-Özad, B., Dambo, T. H., Abdulbaqi, S. S., & Arikewuyo, H. O. (2021). An examination of how multiple use of social media platforms influence romantic relationships. *Journal of Public Affairs, 21*(3), e2240. <https://doi.org/10.1002/pa.2240>
- Arikewuyo, A. O., Lasisi, T. T., Abdulbaqi, S. S., Omoloso, A. I., & Arikewuyo, H. O. (2022). Evaluating the use of social media in escalating conflicts in romantic relationships. *Journal of Public Affairs, 22*(1), e2331. <https://doi.org/10.1002/pa.2331>
- Aydın, Y. E., & Uzun, N. B. (2021). Romantik ilişkilerde sosyal medya kıskançlığı ölçeği (RİSMKÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 18*(44), 7885. <https://doi.org/10.26466/opus.890331>
- Baltacı, Ö. (2019). The predictive relationships between the social media addiction and social anxiety, loneliness, and happiness. *International Journal of Progressive Education, 15*(4), 73-82. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2019.203.6>
- Bayram, H. (2021). Nitel araştırma yöntemleri: Sosyal bilgiler lisansüstü öğrencilerinin algısına ilişkin fenomenolojik bir çalışma. *Üniversite Araştırmaları Dergisi, 4*(2), 108-118. <https://doi.org/10.32329/uad.883957>
- Baxter, L. A. (2004). A tale of two voices: Relational dialectics theory. *Journal of Family Communication, 4*(3-4), 181-192. <https://doi.org/10.1080/15267431.2004.9670130>
- Conley, T. D., Moors, A. C., Matsick, J. L., & Ziegler, A. (2013). The fewer the merrier?: Assessing stigma surrounding consensually non-monogamous romantic relationships. *Analyses of Social Issues and Public Policy, 13*(1), 1-30. <https://doi.org/10.1111/j.1530-2415.2012.01286.x>
- Coyne, S. M., McDaniel, B. T., & Stockdale, L. A. (2017). "Do you dare to compare?" Associations between maternal social comparisons on social networking sites and parenting, mental health, and romantic relationship outcomes. *Computers in Human Behavior, 70*, 335-340. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.12.081>
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Sage Publications.
- Dainton, M., & Stokes, A. (2015). College students' romantic relationships on Facebook: Linking the gratification for maintenance to Facebook maintenance activity and the experience of jealousy. *Communication Quarterly, 63*(4), 365-383. <https://doi.org/10.1080/01463373.2015.1058283>
- Dursun, Ö. Ö., & Barut, E. (2016). Sosyal medyanın yeni sorunsalı: Sanal kimlikler. Eğitim teknolojileri okumaları. İçinde A. İşman, H. F. Odabaşı & B. Akkoyunlu (Editörler), Eğitim Teknolojileri Okumaları 2016. (ss. 535- 552). TOJET.
- Emond, M., Vaillancourt-Morel, M. P., Métellus, S., Brassard, A., & Daspe, M. È. (2023). Social media jealousy and intimate partner violence in young adults' romantic relationships: A longitudinal study. *Telematics and Informatics, 79*, 101956. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2023.101956>
- Etcheverry, P. E., Le, B., & Hoffman, N. G. (2013). Predictors of friend approval for romantic relationships. *Personal Relationships, 20*(1), 69-83. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2012.01397.x>
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison

- processes. *Human Relations*, 7 (2), 117– 140. <https://doi.org/10.1177/001872675400700202>
- Fox, J., Osborn, J. L., & Warber, K. M. (2014). Relational dialectics and social networking sites: The role of Facebook in romantic relationship escalation, maintenance, conflict, and dissolution. *Computers in Human Behavior*, 35, 527-534. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.02.031>
- Griffiths, M. D., Kuss, D. J., & Demetrovics, Z. (2014). Social networking addiction: An overview of preliminary findings. In K. P. Rosenberg & L. Curtiss Feder (Eds), *Behavioral addictions: Criteria, evidence, and treatment*. (pp. 119- 141). Elsevier Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-407724-9.00006-9>
- Griffiths, M. D., & Kuss, D. (2017). Adolescent social media addiction (revisited). *Education and Health*, 35(3), 49-52.
- Güngör, N. (2022). *İletişim: Kuramlar ve Yaklaşımlar*. Siyasal Kitabevi.
- Halpern, D., Katz, J. E., & Carril, C. (2017). The online ideal persona vs. the jealousy effect: Two explanations of why selfies are associated with lower-quality romantic relationships. *Telematics and Informatics*, 34(1), 114–123. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2016.04.014>
- Heimerl, F., Lohmann, S., Lange, S., & Ertl, T. (2014). Word cloud explorer: Text analytics based on word clouds. *47th Hawaii international conference on system sciences* (pp. 1833-1842). IEEE. <https://doi.org/10.1109/HICSS.2014.231>
- Hughes, S., Champion, A., Brown, K., & Pedersen, C. L. (2021). # Couplegoals: Self-esteem, relationship outcomes, and the visibility of romantic relationships on social media. *Sexuality & Culture*, 25(3), 1041-1057. <https://doi.org/10.1007/s12119-020-09808-3>
- Kaya, Ö. (2022). Modern zamanlarda kaybolan bağlar, aşk etiği ve yalnız yaşam: Yapısal bir analiz. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi (SKAD)*, 8(17), 185-215. <https://doi.org/10.25306/skad.1149169>.
- Kıraç, R. (2019). Hastane randevu sistemlerinin hastalar açısından değerlendirilmesi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 6(3), 189-195.
- Krueger, K. L., & Forest, A. L. (2020). Communicating commitment: A relationship-protection account of dyadic displays on social media. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 46(7), 1059-1073. <https://doi.org/10.1177/0146167219893998>
- Kurtuluş, E. M., & Ayan, F. S. (2023). Dijital flörtleşme: Post-dijital sorunlara post-dijital çözümler. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 447-465. <https://doi.org/10.17336/igusbd.984369>
- Linardatos, L., & Lydon, J. E. (2011). Relationship-specific identification and spontaneous relationship maintenance processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(4), 737-753. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0023647>
- McDaniel, B. T., Drouin, M., & Cravens, J. (2017). Do you have anything to hide? Infidelity-related behaviors on social media sites and marital satisfaction. *Computers in Human Behavior*, 66, 88-95. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.09.031>
- McNaught, C., & Lam, P. (2010). Using Wordle as a supplementary research tool. *Qualitative Report*, 15(3), 630-643. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2010.1167>
- Muise, A., Christofides, E., & Desmarais, S. (2009). More information than you ever wanted: Does Facebook bring out the green-eyed monster of jealousy? *CyberPsychology & behavior*, 12(4), 441-444. <https://doi.org/10.1089/cpb.2008.0263>
- Noller, P., & Elphinston, R. (2011). Time to face it! Facebook intrusion and the implications for romantic jealousy and relationship

- satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 14(11) 631-635. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0318>
- Nongpong, S., & Charoensukmongkol, P. (2016). I don't care much as long as I am also on Facebook: Impacts of social media use of both partners on romantic relationship problems. *The Family Journal*, 24(4), 351-358. <https://doi.org/10.1177/1066480716663199>
- Orosz, G., Szekeres, Á., Kiss, Z. G., Farkas, P., & Roland-Lévy, C. (2015). Elevated romantic love and jealousy if relationship status is declared on Facebook. *Frontiers in Psychology*, 6(214), 1-6. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00214>
- Papp, L. M., Danielewicz, J., & Cayemberg, C. (2012). "Are we Facebook official?" Implications of dating partners' Facebook use and profiles for intimate relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(2), 85-90. <https://doi.org/10.1089/cyber.2011.0291>
- Saslow, L. R., Muise, A., Impett, E. A., & Dubin, M. (2013). Can you see how happy we are? Facebook images and relationship satisfaction. *Social Psychological and Personality Science*, 4(4), 411-418. <https://doi.org/10.1177/1948550612460059>
- Satici, B., Kayis, A. R., & Griffiths, M. D. (2023). Exploring the association between social media addiction and relationship satisfaction: psychological distress as a mediator. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 21(4), 2037-2051. <https://doi.org/10.1007/s11469-021-00658-0>
- Sheets, V. L., Fredendall, L. L., & Claypool, H. M. (1997). Jealousy evocation, partner reassurance, and relationship stability: An exploration of the potential benefits of jealousy. *Evolution and Human Behavior*, 18(6), 387-402. [https://doi.org/10.1016/S1090-5138\(97\)00088-3](https://doi.org/10.1016/S1090-5138(97)00088-3)
- Sinclair, H. C., & Wright, B. L. (2009). Social networks: Effects on developed relationships. In H. T. Reis & S. Sprecher (Eds.), *Encyclopedia of Human Relationships* (pp. 1543- 1548). Sage Publication.
- Sprecher, S. (2011). The influence of social networks on romantic relationships: Through the lens of the social network. *Personal Relationships*, 18(4), 630-644. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01330.x>
- Statista (2023, 7 Ekim). Global social networks ranked by number of users. <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>
- Tekin, H. H., & Tekin, H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(13), 101-116.
- Toma, C. L., & Choi, M. (2015). The couple who Facebooks together, stays together: Facebook self-presentation and relationship longevity among college-aged dating couples. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(7), 367-372. <https://doi.org/10.1089-cyber.2015.0060>
- Tortamış, M. (2014). Evli bireylerde romantik kıskançlık düzeyi ve aldatma eğiliminin şema terapi modeli çerçevesinde değerlendirilmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Hacettepe Üniversitesi.
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). Kıskançlık. Türk Dil Kurumu sözlüğü içerisinde. 17 Eylül 2023 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> sitesinden alındı
- Wertz, F. J. (2005). Phenomenological research methods for counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 167. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-0167.52.2.167>
- Yacoub, C., Spoede, J., Cutting, R., & Hawley, D. (2018). The impact of social media on romantic

relationships. *Journal of Education and Social Development*, 2(2), 53-58.

Young, R., Len-Ríos, M., & Young, H. (2017). Romantic motivations for social media use, social comparison, and online aggression among adolescents. *Computers in Human Behavior*, 75, 385-395. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.04.021>

Extended Abstract

With the popularity of technology and social media platforms in today's world, almost all relationships are directly or indirectly affected. Interactions and behaviors through social media platforms also affect the experiences people have in their romantic relationships. As the habits of using social media platforms have become an inevitable part of individuals' daily lives, the romantic relationships these people experience are also changing in both positive and negative ways. While social media makes it easier for couples in the dating phase to communicate, it also provides interactions such as reinforcing and nurturing emotional relationships and celebrating special moments by sharing them with other users. Mobile applications and messaging platforms allow couples to communicate uninterruptedly and share their daily lives despite physical distances. On the other hand, it is also observed that communication established through social media negatively affects romantic relationships by causing problems such as jealousy, trust issues, and the tendency to control the partner.

The aim of this study is to learn the reflections of these changes on people's relationships and investigate how social media usage of people in romantic relationships affects their romantic relationships. Considering the relevant literature, it is thought that the study will contribute to future research as there are very few similar studies on the effect of social media on romantic relationships in Turkey.

This research is a qualitative study, and the phenomenological approach was chosen as the research design. Within the scope of the research, in-depth interviews were conducted with people who met the sampling criteria, and then the data obtained was analyzed, and various topics were reached regarding the effects of social media on relationships. Criteria for the study's sample were that the participants be over 18 years of age and have had a romantic relationship within the last year. People who will participate in the study were determined by convenience sampling. Face-to-face in-depth interviews were held with a total of 16 people who met the determined criteria, and the participants were asked 15 questions about the effects of social media on their romantic relationships. The participants' ages range from 20 to 53 years old. The questions were prepared in a semi-structured way. The questions have been prepared comprehensively in order to understand the effects of technology and social media platforms on people's romantic relationships from various perspectives.

The data obtained as a result of the in-depth interviews were analyzed and categorized into nine headings in total. The findings were analyzed through codes and categories. These nine headings are "partners' use of social media and disturbing elements", "comments on the effects of time spent on social media platforms on the relationship", "participants' thoughts about their partners following and interacting with the opposite sex on social media platforms", "thoughts about partners following and interacting with their ex-partners on social media platforms", "partners' methods of coping with disturbing elements in social media use", "attitudes towards applying digital surveillance", "platform behaviors of participants towards protecting and improving their relationships". "Thoughts about the effects of other couples' posts on relationships" and "attitudes towards sharing relationship status on social media". The results of the study show that social media is seen as a threat to romantic relationships because users spend too much time on the platform and have a distracting nature.

The effects of social media on relationships are generally seen as dangerous for relationships and can cause partners to experience discomfort in various aspects such as jealousy or indifference. Findings have shown that social media use is a factor that affects romantic relationships in different aspects, such as jealousy, negligence, and digital surveillance, and can be perceived as an indicator of the seriousness of the relationship. Considering that similar studies in Turkey are few and are generally associated with social media addiction, this research is expected to contribute to the field by addressing the impact of social media on romantic relationships more comprehensively.

The limitations of the study include the limited number of samples due to the nature of qualitative research, and the unequal number of men and women included in the sample. In future studies, it is planned to collect data from larger sample groups with the quantitative research method, and accordingly, conducting focus group studies to understand the effect of group dynamics will allow a more in-depth understanding of the subject. In summary, looking at the findings obtained within the scope of this study, a conclusion has been reached that the effects of social media platforms on romantic relationships have negative and threatening qualities. Since the number of studies on this subject is still limited, it is thought that new data and new perspectives will be obtained with new studies to be conducted in the future.

Yazar Bilgileri

Author details

1- Doç. Dr., Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, gulesra.atalay@uskudar.edu.tr

2- (Sorumlu Yazar **Corresponding Author**) Doktora öğrencisi, Üsküdar Üniversitesi Yeni Medya ve İletişim, yagmurtanriverdi@gmail.com

3- Doktora öğrencisi, Üsküdar Üniversitesi Yeni Medya ve İletişim, yildiz.arici@st.uskudar.edu.tr

Destekleyen Kurum/Kuruluşlar

Supporting-Sponsor Institutions or Organizations:

Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır. None

Katkı Oranı

Author Contribution Percentage

Birinci yazar % First Author %	40
İkinci yazar % Second Author %	30
Üçüncü yazar % Third Author %	30

Çıkar Çatışması

Conflict of Interest

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. None

Etik Kurul Onayı

Ethics Board Approval

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu, 28/04/2023, Karar No: 2023/58 Üsküdar University Ethical Board, 24/02/2023, Decision Number: 2023/58.

Kaynak Göstermek İçin

To Cite This Article

Atalay, G. E., Tanrıverdi, Y. & Arıcı, Y. (2024). Romantik ilişkilerde sosyal medya kullanımı: Nitel bir araştırma. *Yeni Medya*, (16), 98-121, <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1428821>